National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
DEC 20 1979
SECTION
JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUS-
VAHELINE
LASTE AASTA

Nr. 48 (2587) XXVIII aastakäik | Teisipäeval, 26. juunil 1979 — Tuesday, June 26, 1979 | Üksiknumbri hind 40 centi

Miss Tallinnaks valitud Susan Suit.

Indoneesia pakub pagulastele oma saari

JAKARTA — Tuhandete indohiina pagulaste saatuse käsitlemisel peetud nõupidamisel, kus katsuti lahendada pagulastele mingisuguse vahepealse varjupaiga staatust Indoneesias, pakkus Indoneesia oma üht või kaht saart Singapori ees meres Liitunud Rahvaste Organisatsiooni pagulasasjade komiteele. Indoneesia tahab siiski saada enne kindlat tagatist sellest, et teised riigid maksaksid nende keskuste ülevalpidamise kulud ja et kõik pagulased viiakse mujale järgneva viie aasta jooksul.

Levesque'i rahvahääletus tuleval kevadel

MONTREAL — Quebeci provintsi peaminister Levesque esitas nõudmise, et Kanada uus peaminister Clark selgitaks oma seisukohad Kanada põhiseaduse reformeerimiseks enne kui Quebecis korraldatakse rahvahääletus Kanadast lahkulöömiseks. Levesque kavatseb korraldada Kanadast lahkulöömiseks rahvahääletuse järgmise aasta kevadel ning ta avaldas lootust, et Clark on võimeline enne seda oma seisukohti täpselt määritlema ja teatavaks tegema.

Nõutakse uut selgust kodakondsuse küsimuses

Kanada välisministeeriumi kiri jätab paljud küsimused lahtiseks

Vastuseks Eestlaste Kesknõukogu Kanadas ja Balti Liidu Kanadas poolt Kanada peaministrile mai kuus saadetud protestile Nõukogude Liidu kodakondsuse küsimuses on Kanada välisministeerium saatnud Eestlaste Kesknõukogule Kanadas pikema seletuse, mis aga oluliselt ei too midagi uut Nõukogude kodakondsuse küsimuse käsitamises. Välisministeeriumi seletus, mis on alla kirjutatud konsulaarosakonna direktori poolt. võtab omaks Nõukogude võimude poolt Moskvas ja Ottawas antud seletused, et Nõukogude Liidu uus kodakondsuse seadus ei sisalda õieti midagi uut, vaid on endise kodakondsuse seaduse kodifitseerimine vastavalt N. Liidu uuele põhiseadusele. Seadus ainult täpsustavat endist seadust ja kinnitavat, et Nõukogude Liit ei tunnista kahekordset kodakondsust.

Välisministeeriumi seletus tsiteerib Nõuk. Liidu Ottawa saatkonna seletust 16. maist, mille järgi seaduse sätted välismaal viibinute kohta olevat ainult Nõukogude Liidu kodanike kaitseks, et nende lapsi ei saaks arvata teiste maade kodanikeks.

Saadetud seletuses rõhutatakse, et läbirääkimistel Nõukogude Liidu ja Kanada konsulaarkokkulepet 14. juulist 1967, mis on praegu kahe maa vaheliste läbikäimiste aluseks, ja et Nõukogude Liidu poolt on kinnitatud, et see kokkulepe on ka edaspidi aluseks viisade põhjal maade külastamistel.

Selles kokkuleppes on säte, et külastaja tagasipöördumist oma asukohamaale ei saa takistada ainult sellel põhjusel, et külastaja peetakse külastatava maa poolt selle maa kodanikuks.

Sellega jätab konsulaarkokkulepe kodakondsuse küsimuse lahtiseks ja kaudselt kinnitab, et Nõukogude Liidul on oma erinev seisukoht kodakondsuse küsimuses.

Välisministeeriumi seletuse lõpus kinnitatakse, et konsulaarkokkuleppe alusel on tuhanded kanadalased külastanud Nõukogude Liitu ja neil ei ole olnud raskusi nende kodakondsuse pärast. Samal ajal aga siiski teatatakse, et kõigile Kanada välispassi saajaile antakse kaasa lühibroshüür „Head reisi, kuid . . .", milles antakse nõu reisidel tekkida võivate olukordade kohta.

Kahekordse kodakondsuse kohta on seal lause: „Kahekordse kodakondsuse" olukorras on Kanada võimude võime Teie abistamiseks piiratud, kuna välisriigil on oma riigi piirides täielik jurisdiktsioon isikute üle, keda ta loeb oma kodanikeks".

Ja veel lisatakse, et kui on viisaga külastamisel tegemist maaga, kes võib lugeda külastajat oma kodanikuks, siis soovitatakse enne külastamist selgitada külastatava maa saatkonnas või konsulaadis, kas kodakondsuse küsimuse pärast on mingisuguseid probleeme.

Kuna välisministeeriumi seletus on saadetud vastuseks esialgsetele protestitelegrammidele, saadetakse nii Eestlaste Kesknõukogu Kanadas kui ka teiste balti keskorganisatsioonide poolt Kanada välisministrile uus märgukiri, milles soovitakse kodakondsuse küsimuses Kanada valitsuse kindlamat seisukohta.

Neli päeva Tallinna pidustusi

Susan Suit valiti Miss Tallinn tiitli omajaks — Rikkaliku sisuga noorteüritus leidis hindamist

Tallinna Festival '79 kestis Toronto Eesti Majas neli päeva ja tõi kokku rohkem huvilisi kui suutnuks loota. Ruumides oli palju rohkem inimesi kui eelmiste aastate Karavanipidustuse ajal, ehkki tänavune pidustus oli peamiselt oma etniilise ulatusega. Korraldajad, aga ka esinejad olid peamiselt eesti noored, kes Karavanipidustusest äraütlemise puhul organiseerisid oma üritused. Nende algatusvõime, töötahe ja organiseerimisoskus andis niivõrd õnnestunud suurüritused, et seda võiks nimetada Toronto eesti nooruse küpsuseksamiks oma rahvale määratud ürituse korraldamisel.

Neljapäeval, juba enne ametlikku avamisaega oli Eesti Maja suures saalis arvukalt külalisi, kes olid asunud paremaile vaatajakohtadele. Laudade vahel liikusid kiiresti „Musta Kassi" emblleemiga särkides ettekandjad. Suurele saalile sadamamiljöö ilmet andsid A. Vommi poolt Tallinna lahele omane lainetus lavataustal, Pikk Herman oma sini-must-valgega tipul, mõned vee- ja õhusõidukite motiivid, laest rippuvad purjed ja nende vahel liuglevad valged kajakad, kuna igale uksest sisenejale vaatas vastu suurte tähtedega „Tallinna sadam". L. Leivatilt oli väljapanek Tallinna sadamamotiivide fotosuurendusist sellisena, kui see kunagi iseseisvuse ajal oli. Suures saalis ehk Tallinna sadamas oli enamus ettekandeist, needki peamiselt noortelt, väljaarvatud T.E. Meeskoor oma esinemisega.

Keskmine saal oli muudetud „Musta Kassi" nimeliseks kohvikrestoraniks, kus saadi siiia, aga toimus ka väiksemas ulatuses esinemisi. Seintele oli Benita Vommi kavandi järgi A. Vomm valmistanud hiigelsuuri musti kasse.

Väikses saalis oli eesti noorte kunstinäitus. Seal toimusid ka diapositiivide programmid ja filmide etendused.

Kunstinäitusel oli väljapanekuid Tiiu Vaikla, Karin Maimetsa, Reet Lindau-Voksepa, Jaak Järve, Kristiina Melpoomi kujutavkunsti, Mark Olo ja Mihkel Vasila fotosid, kuna Peeter Pajos esines nii fotode kui ka skulptuuriga.

Diapositiivide programm oli kunagisest Eestist, A. Allase film „MÜ '78 Kotkajärvel" kirjeldas kursuse tegevust ja P. Kivilo film oli sotsioloogiline jutustus isast ja tütrest.

All koridoris oli B. Vommi dekoratsioone, kohvikule oli antud nimeks „Paks Margareeta" ja Eesti Maja klubiruumis oli skautide-gaidide näitus. Eriruum oli T.E. Maleklubile, kes korraldas Tallinn Festivali raames maleturniiri. Ruumis oli fotosuurendus Paul Keresest, kellest A. Vomm oli teinud ka büsti ja annetanud selle maleklubile rändauhinnaks, kuhu asetatakse alusele plaat kolme parema maletaja nimega.

Selles raamistikus toimus neli päeva kestev pidustus. Skautide-gaidide näitus oli seekord eriti rikkalik, andes ulatusliku ülevaate nende tegevusest mitmesugustel aladel. Otseste väljapanekute kõrval oli gaidide müügilaud oma nõutavate õmmeldud lillemustriliste postkaartidega. Rikkalikult oli seintel fotokroonikat laagritegevusest suvel ja talvel.

Eesti maakaardi kujulisi külalisraamatuid, kuhu igaüks kirjutas oma nime kodukohale, oli alates 1962. aastast.

Kogu ruum oli jagatud Rajaleidjate ja Põhjala tütarde lipkondade ning gaidmaleva tegevusele. Kalevi salgavõistluse raamatud näitasid sellealast tegevust, Vikingi lipkonda iseloomustas meresõiduga seotud esemed.
Suur osa oli skautmaleva salgavõistluste töödel 1978/79. Hellakeste laagri mälestusraamat 1968. a. ja nende kõrval igasuguseid märke, mälestusesemeid ja Eesti vappe. Pidustuse ajal oli näitust pidevalt jälgimas arvukalt külastajaid.

Neljapäevase kava avas pidustuse kavalise osa üldjuht Avo Kittask, öeldes kõigile tere tulemast Tallinna Festivalile. Selle järel Hamiltoni Helletajad O. Kopvillemi juhatusel ja akordionisaatel ning Harry Liivi trummide rütmis laulsid kuus laulu. Kohe järgnes Kalev-Estienne tütarlaste võimlemine Evelyn Koopi juhatusel, kus Kathy Tihane esines kahe soolonumbriga, teised lintidega ja eliitgrupp tamburiinidega.

Neile järgnesid „Külapoisid" oma hoogsate lauludega, siis Helene Tiiduse tiidrukud esitasid tantsulise ettekande, T.E.R.R. „Kungla" esitas Susan Valvuri juhatusel valiku rahvatantse, pillimeheks oli Allan Liik.

Siis järgnes õhtu põnevaim osa — Miss Tallinn '79 valimine. A. Kittask tutvustas publikule eelmisel pühapäeval olnud eelvalimisi, mis nüüdsel valimisel andsid 60%, millele lisandub tänase žürii hinnang 40% ulatuses.

Žürriisse kuulusid Ellen Peterson, Linda Piirsalu, Heli Later, A. Niitenber, J. Roos, H. Kivi ja V. Muikma.

Enne otsuse tegemist tutvustasid tütarlapsed end ujumistrikoodes eelmisel pühapäeval antud järjekorras. Järgnes žürii hinnete andmine ja otsuse tegemiseni mindi edasi kavalise osaga.

T.E. Meeskoor laulis H. Toi juhatusel viis laulu, neist viimases J. Simmi „Oma saares" oli lauluslistiks A. Kittask. T.E. Vanemgaidide koor laulis G. Mitti juhatusel ja klaverisaatel ning Arno Kiilaspea kontrabassi saatel neli laulu, millise aja jooksul olid Miss Tallinna kandidaadid rõivastunud rahvarõivaisse ja tulid uuesti lavale, kusjuures teadusetaja selgetas iga tütarlapse seljas olevaid rahvarõivaid, millisesse kihelkonda need kuulusid. Tütarlaste poolt Linda Kukk ulatas Milvi Puusepale üle kimbu roose tänuks nendega nähtud vaeva eest, mis tal kui koordinaatoril oli olnud.

Selle järel Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo jäi roosikimbuga ootele kuni A. Kittask avas ümbriku võitja nimega:

Miss Tallinn '79 tiitli võitjaks osutus Hamiltoni eesti tütarlaps Susan Suit, kellele see oli nii suureks üllatuseks, et silmist rõõmupisarad palgelle valgusid.

Ta võitis tiitliga koos H. Kivi reisibüroo poolt kingituseks väljapandud sõidu Taani, Kopenhaagenisse.

Õhtul esitati sama kava mõnese vähese muudatusega veel teistkordselt. Rahvast oli suures saalis nii rohkesti, et põrandadki olid istuvaid inimesi täis, ega leidunud jalaruumi astumiseks.

Järgmiste päevade tegevusest jätkatakse järgmises numbris.

Joodik hävitas Kasari kalad

Tühjendas ammoniaakvee tsisterni kalavetesse

14. mai õhtul vedas Vigala kolhoosi autojuht Arvo Kilomets ammoniaakvett. Tagurdades poolhaagisega põlluäärse kraavi truubile, vajus üks rattapaar sellest läbi. Kuna kellaaeg hakkas juba kümnele lähenema katsus autojuht kiiresti lahti pääseda. Keeras paagi kraani lahti ja lasi tsisterni sinnasamasse tühjaks jooksta.

Magistraalkraav suubub umbes kilomeetri kaugusel Naravere ojja. Kahe kilomeetri kaugusel on Kivi-Vigala ja Enge jõgi, sellele järgneb Päärdu, siis Konuvere ja Kasari jõed. Selle suudmes paiknevast Matsalu riiklikust looduskaitsealast Vigala kolhoosini on üle 40 km.

Enge on väike jõgi, kuid hävitustöö oli suur.

Kasari vette jõudes ammoniaak silmapilkselt kalu ei surmanud, mürgitas aga küll. Kasaril olnud õngemehed panid tähele, et kalad käituvad eriskummaliselt: hüppavad veest välja. See on ammoniaagimürgistuste tüüpiline tundemärk. Mürgistatud kalad põgenesid Matsalu lahte või Kasari lisajõgedesse, kus nad otsisid puhast vett, kuid surid.

16. mail oli Matsalu lahe pinnal ja põhjas massiliselt surnud kalu.

20. maiks oli lahest mõrdadega välja püütud hulgaliselt hukkunud kalu.

Koos kaladega hukkus ka enamik nende toidust: limused, putukad ja teised väikeorganismid. Kalamehed kelle püügipaik oli Kasari, peavad nüüd tükiks ajaks selle jõe maha jätma. Juhtunud peetakse suurimaks õnnetuseks viimase kümne aasta jooksul. Nagu selgus, oli autojuht kõvasti viinastanud olekus, ega polnud teadlik ammoniaagi toimest.

Eesti metsavendadest USA entsüklopeedias

North Carolina ülikooli professor Silvia Forgus on kirjutanud kolme-leheküljelise artikli eesti metsavendadest. Raamatu pealkiri on „Modern Encyclopedia of Russian and Soviet History", kus leheküljed 219—221 on pühendatud eesti metsavendade tegevuse kirjeldamisele. Artiklis antakse lühike ülevaade metsavendade tekkimise põhjustest 1941. a. juunis, kirjeldatakse nende tegevust Saksa okupatsiooni eel ja ajal ning nende hilisemat tegevust. Kuigi kirjeldatud on metsavendade tegevust Eestis, on bibliograafias antud ka lätlaste ja leedulaste tegevust puudutavaid raamatuid.

Serbia rahvuslane võttis üle kaks USA reisilennukit

SHANNON, Iirimaa — Iirimaal, Shannoni lennuväljal, alistus politseile möödunud neljapäeval üks serbia rahvuslane, kes oli üle võtnud kaks Ühendriikide lennukit ja sundis ühe neist üle ookeani Iirimaale lendama. Politsei arreteeris Nikola Kavaja, kes oli varustatud dünamiidiga, millega ta ähvardas lennukid õhku lasta kui lendurid tema soovidele ei alistu.

Möödunud kolmapäeval võttis Kavaja üle ühe Boeing 727 tüüpi lennuki, mis oli teel New Yorgist Chicagosse. Ta hoidis lennuki Chicagos oma kontrolli all 11 tundi, nõudes serbia preestri Kajevici vanglast vabastamist ning temale võimaluse andmist Ühendriikidest lahkumiseks.

Preester Stojilko Kajevic oli koos Kavajaga antud kohtu alla vandenõu koostamise eest ühe jugoslaavia diplomaadi mõrvamiseks.

Ühendriikide võimud ei vabastanud preestrit kuid Kavaja nõustus lennuki pardal olevate 127 reisija vabastamisega. Ta käsutas lennuki tagasi New Yorki Kennedy lennuväljale, kus ta võttis üle Boeing 707 tüüpi lennuki nõudes meeskonnalt Lõuna-Aafrikasse sõitmist.

Lennuk maandus selle asemel Iirimaal Shannoni lennuväljal kus Kavaja andis enda politseivõimude käsutusesse.

Kavaja on veetnud 19 aastat Jugoslaavia vanglates oma põrandaaluse rahvusliku töö pärast.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 BROADVIEW AVE.
Laup., 30. juunist kuni pühap., 8. juulini
Kolmas Juubeli Konverents
Jumalateenistused, ettekanded; külaliskõnelejad, koorid, ansamblid, solistid
KÕIGILE TERETULEMAST!

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $32.—, poolaastas $18.— ja veerandaastas $9.50, kiripostiga aastas $53.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $35.—, poolaastas $19.— ja veerandaastas $10.50. Kiripostiga USA-s: aastas $58.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.50.

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $69.—, poolaastas $34.50 ja veerandaastas $18.—.

Aadressi muudatus 40 c. — Üksiknumbri hind 40 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

„Minu sõber Brezhnev..."

Lavastus oli umbes sama ja sõnavõtud samad kui võrrelda SALT II kokkuleppe sõlmimise tseremooniat SALT I kokkuleppe allakirjutamisega. Nagu 1972. aastal nii ka nüüd 1979. aastal istusid tseremoonia allakirjutamisel suurte laudade taga televisioonikaamerate ees mõlemate lepinguosaliste riigipead ning nende taga seisid Ühendriikide ja N. Liidu kõrgemad aukandjad, kelledel olid suuremad või väiksemad osad täita lepingu sõnastuse kujundamisel. Nii nagu seitse aastat tagasi peeti paatoslikke kõnesid ja tõsteti SALT kokkulepet esile kui maailma rahu kindlustamise panti nii tegid seda mõlemad riigipead ka nüüd. Nende kahe vaatemängu erinevus seisis ainult selles, et ameeriklased oli oma suure „rahuapostli" ja SALT'i omaaegse peaosalise Richard Nixoni mängust kõrvaldanud ja tema asemele oli tekkinud uue peaosalisena president Jimmy Carter, kes pidas vajalikuks oma vastasmängijat diktaator Leonid Brezhnevi kaelustada kuna Nixon leppis ainult klaaside kokkulöömisega. Kuigi Brezhnev oli suutnud vastupidiselt Nixonile oma positsiooni säilitada, oli ta vahepealsete aastate jooksul raugastunud ning tema esinemine ja käitumine jätsid mulje, et tegemist on läbi ja lõhki haige mehega.

Mida siis saavutati õieti Viinis ja milliseid tulemusi on tulevikus oodata mõlemate riikide vahekordades SALT II kokkuleppe sõlmimisega? Väga vähe, võiks öelda. Tundub, et seekordne kokkulepe strateegiliste tuumarelvade piiramiseks sõlmiti mõlemalt poolt rohkem poliitilistel kui praktilistel kaalutlustel. Ehkki kokkuleppe kohaselt mõlemad pooled nõustuvad piirama oma strateegilisi tuumarakette 1985. aastaks 2250-le, ei tähenda see sisuliselt desarmeerimist vaid mõlemad pooled omavad küllusliku strateegilisi tuumarelvi vastastikuseks tohutuks hävitustööks. Sealjuures ei hõlma SALT II kokkulepe üldse keskmise lennuraadiusega rakette, mida venelased võivad produtseerida massiliselt ja hävitada nende abil täielikult Lääne-Euroopa. Euroopa riigid on sellest eriti häiritud ja nende meelepaha ning muret tuleviku pärast suurendab Ühendriikide loobumine neutronipommi produtseerimisest, mis oleks aidanud vaos hoida Varssavi Pakti riikide tankiarmeede võimalikku rünnakut Lääne-Euroopasse.

Tundub, et asjatundjatel ja ekspertidel, kes kritiseerivad SALT II kokkulepet ja ei leia selles eeliseid Ühendriikidele, on õigus. Üldist muret suurendab teadmine, et Ühendriikide kasutuses ei ole vahendeid, millega kontrollida venelaste ausust ning nende poolset lepingu tingimuste täitmist. Eriti on ameeriklaste positsioon kontrolli teostamise osas tunduvalt nõrgenenud pärast seda kui Ühendriigid kaotasid oma kaks tähtsat elektroonilist spioneerimise jaama Iraani ja N. Liidu piiril. Inglise kaalukal ajalehel „The Economist'il" on ilmselt õigus kui ta lepingut analüüsides kinnitab: „Pealtnäha on see leping hästi tasakaalustatud, kuid pealispinna all sisaldab see suuri eeliseid N. Liidule." Suuremate miinuspunktidena ameeriklastele kinnitatakse, et venelased on võimelised 1985. aastaks produtseerima 820 mitme laenguga varustatud raketti, kuna ameeriklased ei suuda ületada 550 sellise raketi piiri. Teiseks lubatakse venelastel säilitada nende kasutuses olevad 308 superraketti, mis on varustatud kümne laenguga ja millised ameeriklastel puuduvad. Kolmandaks kannavad venelaste maalt välja tulistatavad raketid rohkem kui kolm tuumalaengut, mis on Ühendriikide Minuteman rakettide laengute ülemmääraks.

Selles olukorras on loomulik, et Ühendriikide senatis on tekkinud SALT II kokkuleppe kinnitamisele suur vastuseis, mida juhib energiline senaator Henry Jackson, kes on mitmel puhul kinnitanud, et senat kinnitab lepingu ainult sel juhul kui senatil on võimalik selles teha mitmeid muudatusi ja parandusi. Brezhnev ja „Pravda" on aga juba kategoorilises ja isegi ähvardavas sõnastuses senatit hoiatanud, et lepingu tekst peab jääma muutmatuks ja kui Ühendriikide rahvaesindus seda ei kinnita siis toob see kaasa Ühendriikide ja N. Liidu vahelise vahekordade jahenemise ja isegi rahvusvaheliselt ohtlikke olukordi.

President Carter, kes on hakanud tegema juba kombinatsioone teistkordselt Valgesse Majja pääsemiseks vajas seda kokkulepet oma madalale vajunud prestiizhi tõstmiseks. Ta planeeris Viinis ka mitmete teiste kokkulepete allakirjutamist, et anda õõnsale ja Ühendriike kahjustavale SALT kokkuleppele kaudselt rohkem kaalu kuid tema abilised ja nõuandjad ei leidnud võimalusi täiendavate kokkulepete saavutamiseks ja nendele allakirjutamiseks. N. Liit omakorda loodab SALT II kokkuleppe raamides Ühendriikidelt välja pressida soodustatud kaubanduspartneri staatust, milleks Carteri administratsioon juba teeb ettevalmistusi. On tõenäoline, et Brezhnevile kaela langenud Carter ka vaikselt oma „uuele sõbrale" — nii nimetab ta inimõiguste vägistajat Leonid Brezhnevi — ka omavahelistel kõnelustel sellekohase lubaduse andis.

Igatahes lähemad kuud peaksid näitama, kas Ühendriikide senat võtab realistlikult ja Ühendriikide huvidest lähtudes SALT kokkulepet ja nõuab enne kinnitamist selle täiendamist või alistub ta Brezhnevi ja „Pravda" ähvardustest tulvil bluffidele ning president Carteri „Minu sõber Brezhnev'i" sildi all lavastatud Moskvale järelandmiste poliitikale.

K.A.

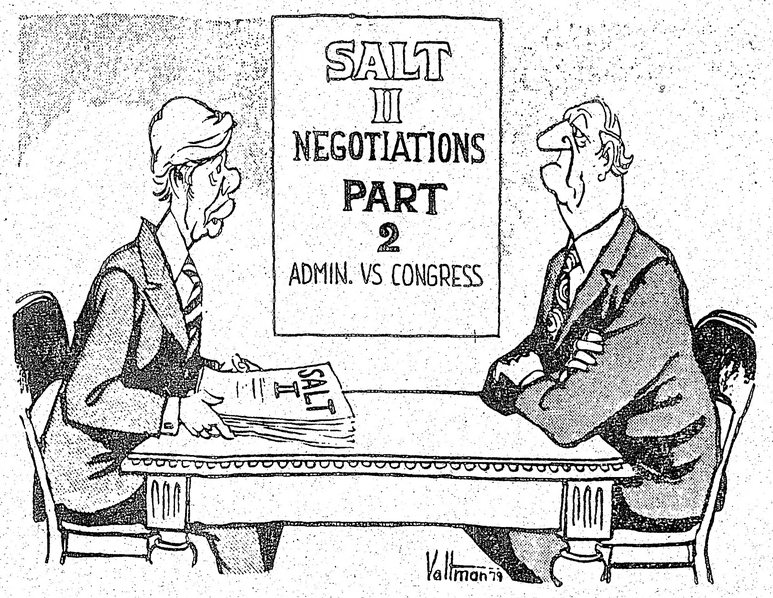

„Carter Kongressile: „Kas nüüd hakkame meie rääkima?"

„Siin Ameerika Hääl, Washington..."

Pilk Ühendriikidest saadetavate eestikeelsete raadiosaadete kulisside taha

Juba üle veerandsaja aasta kuulutavad raadiolained tugevatest saatejaamadest iga päev ida suunas: „Siin Ameerika Hääl, Washington. Tere õhtust, head kuulajad Eestist!" Sellise sissejuhatusega algavad Ameerika Hääle eestikeelsed saated, momendil 2 korda päevas kell 17.30 ja 18.30 sealse kellaaja järele, kusjuures kumbki kestab pool tundi.

Kuigi raske on täpselt öelda, kui palju neid saateid kuulatakse Eestis, ei ole siiski kahtlust selles, et need on üheks tähtsamaks kodueestlaste tsenseerimata välisuudiste allikaks. Ehkki Ameerika Hääle saadete peamine eesmärk on informeerida eestlasi sealpool raudeesriiet tõetruult Ameerika elust ja oludest, on see ka meie, väliseestlaste, tähtsamaks, ehkki ühepoolseks, sidepidamis-vahendiks kodueestlastega.

Nende saadete kaudu ei saa nad mitte ainult teada, mida me siin teeme, vaid need aitavad neis elavana hoida kord Venemaa kütkest vabanemise lootust.

Kahjuks teatakse aga üldiselt väga vähe Ameerika Häälest vabas maailmas elavate eestlaste hulgas, kuna sellel ei ole nagu midagi tegemist meie igapäevase eluga. Enam instinktiivselt kui teadmiste tõttu on aga organiseeritud eestlaskond alati toetanud AH-t märgukirjade ja isiklike kirjade saatmisega, kui Ameerika Hääle saateid on ähvardanud koondamine.

AH-ga tegeleb aga ainult üks väike grupp eestlasi, peamiselt USA-s, kes suures osas otsustavad Ameerika Hääle eeskirjade raames saadete sisu ja meelsuse üle.

Need inimesed on peamiselt ajakirjanikud ja mõnedel on olnud mõnevõrra varemaid kogemusi ka raadiosaadete alal.

Kaastöölisteks an ka mõningaid teadlasi, nagu näiteks agronoom dr. Elmar Järvesoo ja majandusteadlane Felix Tamm, kui ka kunsti- ja kirjandustegelasi, nagu näiteks Mall Jürma, näitleja Kadi Taniloo, kes töötab Ameerika Hääle New Yorgi osakonnas ja kirjanik Herbert Salu Rootsis. Nendele liitub ka Ignas Tõrmakülа Kanadas.

Arvestades aga selle meie mõjuka propagandavahendi tähtsust, peaks meie laiematel ringkondadel ometi olema teatav sõna kaasa rääkida ja saadete toimetusel peaks olema mõni kasvõi poolametlik nõuandev kogu, mis esindaks pagulaseestlaskonna valdavamat enamust. Vajadus sellise kogu järele kerkis eriti teravalt esile möödunud aasta suvel. Programmide kohta oli levinud juba pikemat aega mitmesuguseid kuulujutte. Ameerika Hääle Eesti osakonnale hakkas saabuma kaebusi neilt, kes saateid pidevalt kuulavad USA-s, Kanadas ja Rootsis, et need ei ole enam erapooletud uudiste allikad, vaid teevad isegi propagandat kodumaa ametlike esindajatega suhtlemiseks.

Ka tekkisid jutud tsensuurist Ameerika Hääle eesti osakonnas ja puhkesid isegi omavahelised tülid.

Kui vastastikused kaebused jõudsid punktini, kus kirjalikke kaebusi hakati esitama väljaspoole eesti osakonda, mille tagajärjena ähvardas tolleaegset peatoimetajat Ilmar Mikiveri vallandamine, pöördus viimane Rahvuskomitee poole väitega, et teda ähvardab karistus rahvuslikult meelestatud saadete eest. RK juhatus aga leidis, et neil puudub tõetruu informatsioon mingisuguseks aktsiooniks ja ei võtnud antud olukorras avalikku seisukohta.

29. jaanuaril tagandati siiski I. Mikiver peatoimetaja kohalt tegevtoimetaja kohale ja peatoimetajaks kutsuti tagasi Voldamar Veedam, kes samalt kohalt oli siirdunud pensionile 3 aastat tagasi. Senisele kauaaegsele tegevtoimetajale Evald Roosaarele anti vanema korrespondendi tiitel ilma tema tsiviilteenistuse klassifikatsiooni muutmata. Üks osakonna toimetuse liige, kes oli ka kaebuste esitamisse segatud, määrati ümber Vene osakonda.

Et momendi olukorras lähemat selgust saada, külastas allakirjutanu 26. aprillil Ameerika Hääle eesti osakonda,

küsitledes seal pikemalt peaaegu kõiki teenistujaid, samuti Euroopa osakonna juhatajat Mr. Holzapfel'it ja Diane Conklin'it informatsiooniosakonnas, kes lahkesti pakkus ka tutvumisringkäiku saatejaamas ja osakondades ning andis üldinformatsiooni sisaldavat kirjandust.

Kõige esmalt oli pikem jutuajamine peatoimetaja V Veedamiga, kes lahkelt andis põgusa ülevaate nii osakonna tegevusest kui ka Ameerika Häälest üldiselt, pärast lühikest sissejuhatust oma karjäärist Washingtonis.

V. Veedami tahetakse praegusele kohale jätta üheks aastaks, kuid ta ise kavatseb jääda vaid kuueks kuuks või isegi lühemaks ajaks, kui talle leitakse asendaja. Kuid kui ta ei ole oma praegusel ametikohal, töötab ta ikkagi AH-le korrespondendina. Ta elab Washingtonis 1955. a. saadik, oli Ameerika Hääle juures sellest ajast kuni septembrini 1966, siis töötas Kongressi Raamatukogu juures, kuni naasis AH-le juurde 1971. ja jäi peatoimetajaks kuni 1976, mil siirdus riigipensionile.

Kõneldes AH-st üldiselt, jutustab peatoimetaja, et see on Ühendriikide valitsuse raadio, mis annab iga päev 38-s keeles päevauudiseid ja selgitab Ameerika välispoliitikat. AH-e eelarve on jäänud aastate jooksul samaks ja on umbkaudu 73 miljoni dollarit käesolevaks aastaks. Nädala jooksul antakse kokku 820 tundi saateid.

Võrdluseks annab Nõukogude Liit näiteks nädalas 2003 tundi võõrkeelseid propagandasaateid, Hiina 1427, Egiptus 944, Lääne-Saksamaa 791 ja Inglismaa 728 tundi.

Ametlikus broshüüris „The Voice of America", mis on kolme Balti riigi keeles, selgitatakse eestikeelsete saadete sisu ja eesmärke järgmiselt:

„Mida tähendab „Ameerika kutsub Eestit"? — Sellist nime kannavad 2 pooletunnist saadet, mis Ameerika Hääl läkitab iga päev eetrisse eesti keeles. Kooskõlas Ameerika Hääle põhiliste sihtidega püüab see saade projekteerida oma kuulajaile Eestis näopilti Ameerikast vahenditega, mis suudaksid nende huvi paeluda.

Viimase kahe aasta jooksul oleme näiteks lisanud oma eriprogrammidele ühe täiesti uue rubriigi, „Huvireise humanitaaraladele", laiendanud usuliste erisaadete osa ning praegu oleme täiustamas eriprogramme oma nooremaile kuulajaile.

Mõni sõna nendest erisaadetest üldiselt. Iga päev püüab eestikeelne Ameerika Hääl eraldi kõnelda ühele suuremale huvigrupile — seda mõistagi oma üldpoliitilise sisu, uudiste ja analüüsiside kõrval. Esmaspäeval on selleks spordivestlus, teisipäeval huviretk humanitaar-aladele, kolmapäeval noortesaade, neljapäeval värskemat teaduste ja tehnika aladelt, reedel majandusülevaated, laupäeval reportaazhid kunstialadelt ning pühapäeval ülevaade väliseestlaste tegevusest.

Meie teame, kuivõrd tähtis osa meie kuulajaskonnast Eestis moodustavad kõrgema haridusega isikud.

Seetõttu püüavad need erisaated tabada just nende kuulajate huve, kes tegelikult töötavad kirjanduse, kunstide, ühiskonnateaduste, loodusteaduste, tehnika ja majanduse aladel.

Kuid sealjuures püüavad nad vältida liiga kitsast spetsialiseerumist ja rahuldada võimalikult ulatusliku kuulajaskonna huve, eelkõige rõhutades seda, mis vastaval alal omab suurimat uudisväärtust.

Sest eelkõige on Ameerika Hääle eestikeelne saade nagu teisedki sellised saated ikkagi uudisteenindus. Ning sellest annab parimat tunnistust tõik, et ümmarguselt kaks kolmandikku meie efektiivsest saateajast (see on, välja arvates eel-, vahe ja lõppteadustused) on pühendatud päevauudistele ning nende analüüsimisele."

Samast broshüürist selgub veel, et peale nimetatud „erisaadete" on iga päev kavas päevauudised ja kommentaar,

pühapäeviti ja kolmapäeviti korrespondentide kaastöö, esmaspäeviti „Tänapäeva Ameerika", teisipäeviti „Ajakirjad", reedeti „Ajalehtede arvamisi"ja laupäeviti „Nädala tähtsamad sündmused".

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Rootsis on aatomijõujaamade küsimus veelgi drastilisem kui Põhja-Ameerika kontinendil, räägib Rootsist Torontosse külla tulnud eestlane. Poliitilised parteid ei oska enam küsimuse kohta seisukohta võtta ja kartes ühte või teist teooriat pooldada või kritiseerida, on küsimuse otsustamine antud hoopis rahva kätte ja tõenäoliselt tuleb juba tuleval sügisel rootslastel valimiskastide juures otsustada, kas nad pooldavad tuumaenergia jõujaamu või loobuvad nende ehitamisest, katsudes energia puudujääke täita hoopis teiste vahenditega.

Kuid see kõik ei ole lihtne ja kerge. Küsimust on uurinud paljud asjatundjad ja eksperdid ning humoristid teevad uute energiaallikate otsimise ümber sageli teravmeelset nalja. Mõned ekspertidest arvavad, et näiteks Lõuna-Rootsis võiks tuumaenergia jõujaamade asemele ehitada kivisöe küttega jõujaamad. Kuid sellele plaanile vaidlevad ägedalt vastu keskkonna heaolu kaitsjad, kes on välja arvestanud, et need jõujaamad annavad aasta kestel 30.000 tonni mürgist tahma, mis hävitab elu kõigis veekogudes. Nii et see plaan ei taha ka kuidagi vedu võtta.

Kuid kuidas oleks lood energiat produtseerivate tuuleveskitega? Ka selle peale on mõeldud, kuid ka siin esinevad oma takistused. Kui Lõuna-Rootsi tahab saada energiat praeguses koguses ja loodab ainult tuuleveskitele, siis tuleks kogu Lõuna-Rootsi veskitega üle külvata ja nende tiivad peaksid olema vähemalt 50 meetri pikkused. Tekivad igasugused probleemid ja küsimused — kelle maale see tuuleveskite vägi paigutada, kuidas üksikutest tuuleveskitest kogutud energiat koondada ja kontsentreerida, mida teha siis kui Lõuna-Rootsit tabab pikemaajaline tuulevaikus jne. jne.

Üks naljamees on leidnud aatomijõujaamade probleemile omamoodi praktilise lahenduse. Ta soovitab Rootsi pikuti pooleks lõigata, mille järele aatomijõujaamade pooldajad kogunevad oma jõujaamadega ühele poolele ja vastased teisele poolele elama. Pooldajad jäävad kandma Rootsi kaugelearenenud tööstust oma jõujaamadega, kuna vastased võivad teha oma poole peal savipotte, kingsepatööd jne. Seega oleksid need vastuolulised probleemid lahendatud ja igaüks võiks õhtul rahulikult magama minna.

Võibolla tuleks ka Kanadas selle naljamehe ettepanekust eeskuju võtta, et liilitada ajalehtede veergudelt välja suurt kriitikat aatomijõujaamade vastu, milledele ükski nuriseja pole seni leidnud asendajat.

o

Mis saab läänemaailma haaranud bensiinipuudusest? Kuidas mõeldakse seda ängistavat kriisi lahendada ja kas selleks leidub üldse võimalusi? Sellele küsimusele oleksid pidanud riigi- ja majandusmehed hakkama juba ammu mõtlema, kuna praegune olukord näitab, et asjaga on jäädud juba hiljaks.

Eriti kriitiline on olukord Ameerika Ühendriikides, kus bensiinipuudus tabas möödunud nädalal idapoolseid osariike ja tekitas mitmel pool segadusi, liiklushäireid ja isegi kokkupõrkeid autosõitjate, veoautojuhtide ja bensiinijaamade pidajate vahel. Nii kummaline kui ka see on, kuid tavalisele ameeriklasele ei ole ikkagi veel selge, et Ühendriikide bensiini tarvidus on ületanud igasugused piirid ning maailmas ei leidu lihtsalt õlitagavarasid nende suurte vajaduste rahuldamiseks. Bensiini puudumist katsutakse selle asemel seletada igasuguste teooriatega, milledest läbilöönum on väide, et õlikompaniid ja bensiinijamad ei taha lihtsalt praegu bensiini müüa, oodates hindade tõusu, mis paratamatult peab tulema.

Vaadeldes Ameerika Ühendriikides tekkinud kaost bensiini puudusele reageerimisel, tundub, et valitsus ja Kongress ei ole oma ülesannete kõrgusel kriisiolukorra lahendamisel ja vastavate abinõude tarvitusele võtmisel. Bensiini

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

30. juunil ja 1. ning 2. juulil dr. M. Leesment, tel. 481-6834.

7. ja 8. juulil dr. H. Tari, tel. 922-3824.

Kiwi Travel korraldab ühislennu Stokholmi

Ajakirjanduses on eesti ühiskonnale teatavaks tehtud, et ESTO-80 ühislennu „Põhjakotka" lennutoimkond on moodustatud Sihtasutuse Eesti Päevad Kanadas poolt, kes korraldab eestlastele ühislendu Stokholmi 1980. aastal koostöös P. Lawsoni reisibürooga; Hiljuti selgus, et „Põhjakotka" kõrvale on tekkinud ka teine ühislend, mida korraldab Kiwi Travel koostöös Skytrain Traveliga. Kuna see on tekitanud küsimusi eesti ühiskonnas, siis pöördusime Kiwi Travel'i omaniku Hans Kivi poole, et saada rohkem informatsiooni, mis meie ühiskonda huvitaks.

Küsimusele, mis oli ühislennu korraldamise põhjuseks, vastas Hans Kivi, et ühislend on majanduslik ettevõte, kuna ta tegutseb sellel alal. H. Kivi ütleb, et ühislennu leping on sõlmitud ühe tuntud rahvusvahelise lennuliiniga.

„Kas $425 sõiduhind on lõplik, või ohustab seda lennuliinide tavaline lepinguklausel õlihindade tõusu tõttu?", küsime. H. Kivi vastab, et hind on lõplik ja õlihinna tõus nende lepingut ei puuduta. Küsimusele, mis juhtub siis, kui reisijaid registreerib nii-võrd vähe, et lepingust pole võimalik kinni pidada, saame vastuseks, et Kiwi Travel ja Skytrain Travel seisavad 100%-vastutusega registreerinud reisijate taga. Ka siis kui leidub vaid 10 reisijat, viiakse nad Stokholmi sama hinnaga. Ainult äraütlemise puhul kaotab registreerija 10% kogu sõiduhinnast.

Edasi kuuleme, et Hans Kivi on lennu ajal tegutsenud 2 aastat. Skytrain travel alustas tegevust 1971. aastal. Omanik on isa poolt eestlane, ema poolt soomlane ja on tegutsenud lennu alal 1963. aastast alates, olles CP Air'i teenistuses.

v—y

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

puudus ei tulnud üleöö ning valitsus ja Kongress oleks pidanud juba ammu hakkama tarvitusele võtma vahendeid ja rakendama korraldusi bensiini tarviduse normeerimiseks ja vajaduse korral selle piiramiseks. Sellised abinõud on küll ebapopulaarsed ja vähendavad mõne Kongressi liikme või presidendi väljavaateid järgmistel valimistel — kuid mis on siis tähtsam kas rahvuslikud ja riiklikud huvid või mõne poliitikamehe isikliku karjääri tegemise võimalused?

Euroopast ja mujalt saadud informatsioonist nähtub, et sealsed poliitikud ja riigimehed on õli probleemide lahendamisel ettenägelikumad ja resoluutsemad ning on valmis enda õlgadele võtma vastutust. Nii näiteks rakendas Prantsusmaa valitsus korraldused, et termostaadid tulevad alla keerata, kiirusemäärasid vähendada ning suuri autosid maksustada 850 dollarilise lisamaksuga. Taani valitsus otsustas nädalas ühe päeva jooksul autoomanikele autosõidu keelustada ning Austraalias rakendati bensiini ransoneerimine.

Ka Kanadas kostab kuuldusi ähvardavatest bensiiniprobleemidest ning asjatundjad pooldavad bensiinihinna tõstmist tarviduse piiramiseks. Kuid see annab rikastele võimalusi kõiki oma sõitusid ja ületarvitusi senises vaimus jatkata kuna kehvemad inimesed peavad loobuma isegi hädavajalikest sõitudest. Kas ei oleks siiski õigem rakendada bensiini ransoneerimine, mis oleks sotsiaalsest seisukohast lähtudes õiglane ning annaks kõigile võrdsed õigused ja võimalused bensiini hankimiseks? Kui elanikel kannatada tuleb, siis tuleb see koorem jagada ühtlaselt kõigi õlgadele.

AMI

„Meelelahutus ei ole minu elustiil..."

Osvald Timmas siirdub metallurgiafirma külalisena Mehhikosse

Osvald Timmas, kanada tuntumaid akvarelliste, sai juba kaks aastat tagasi ettepeneku Lacana kaevanduskompaniilt veeta paar kuud Mehhikos kompanii kulu ja kirjadega. Kaks aastat tagasi aga ei olnud Timmasel aega pikemaks Kanadast lahkuda. Lacana kordas tänavu oma ettepanekut ja seekord võttis Timmas selle vastu. Ta sõidab koos abikaasa Erikaga 1. juulil Guernavacasse, mis asub mägede süles ja on juba vanast ajast tuntud kuurortlinnana. Seal asub vana, 1530. a. ehitatud Mehhiko vallutaja Cortezi talveloss, mis nüüd Diego Rivera kuulsate seinamaalide tõttu on muutunud suureks kunstiharrastajate huviobjektiks. Seinamaalid kinkis linnale muide 1930. a. omaaegne USA saadik Mehhikos Dwight Morrow (kirjanik Anne Morrow Lindberghi isa ja Charles Lindberghi äi), kes samuti elas Guernavacas.

OSVALD TIMMAS

Nüüd on Guernavaca saanud jällegi ühe kuulsa elaniku juurde iraani shahhi ja ta perekonna näol ja paari päeva pärast on ka Timmased seal. Nad teevad viimaseid ettevalmistusi reisiks, mõlemad on saanud vajalikud preventiivsed süstid tüüfuse vastu, reisipiletid on neile Lacana kompanii poolt koju kätte toimetatud, jääb üle vaid lennukisse astuda. ...Mida nad teevad kaks kuud Mehhikos? Erika Timmas ütleb, et tema kavatseb oma elu nautida, maja juurde kuuluvas basseinis supelda, linna ja ümbruskonnaga põhjalikult tutvuda.

„Mina ei maali ju ja mul pole seal midagi teha peale suvitamise. Autojuht on olemas, kokk on olemas, toatüdruk on olemas, aednikud on olemas, muud teenijad veel peale selle. Selles olukorras ei ole mul võimalik midagi ise teha," ütleb ta.

Oss Timmas muidugi kavatseb töötada.

Kuigi Lacana kaevanduskompanii ei ole temalt midagi tellinud ega ostnud, on ta juba mitmeid aastaid pidevalt Timmase loomingut jälginud.

Timmas arvab, et see huvi on seletatav vahest sellega, et paljude tema tööde aineks on mineraalid, maapõue koor, selle läbilõike kivistunud kihid, nende omavaheline suhe. See kõik aga on metalluriga firmale lähedane ja arusaadav ja on neile ka seepärast teatava mõju jätnud.

Lacanal on Mehhikos mitmeid kaevandusi ja muude kinnisvarade hulgas asub Guernavacas kompanii presidendi suveresidents, mis nüüd kaheks kuuks Timmase kasutada jääb. Timmas ütleb, et kompani ei nõua temalt ühtegi vastuhüvitust, ei suuna tema temaatikat ega loomeinspiratsiooni. Kompanii sooviks on pakkuda ühele kanada kunstnikule mugavaid töövõimalusi, kus juures kompanii võtab oma kanda kõik kulud nagu peavari, sõidud jne.

„Mida ma seal just täpselt teen, on praegu raske ütelda, see selgub tavaliselt alles kohapeal," ütleb Timmas. „Ma pean enne nägema ja alles siis oma observatsioonidele sisu otsima.

Mehhiko on põnev maa, fastsineeriv oma möödunud aegade tsivilisatsiooniga ja tänapäeva jõulise arhitektuuri ja kunstiga.

Sellel maal on minu loomingule alati positiivne mõju olnud."

Timmas varustab ennast sõiduks ainult tagasihoidlikult maalimistarvetega. Gueravacas on suur kunstnike koloonia, sellest järeldab ta, et seal peab ka häid kunstitarvete äriside olema. Mexico City asub küll mägede taga, aga vahemaa on väike ja Timmas arvab, et autojuhile tuleb vahest ka pisut tööd anda mõne sõidu näol Mexico City suurtesse kunstitarvete äridesse...

„Ei, aega mul seal raisata ei ole," ütleb Timmas. „Ma pean töötama. Niisugune suuremeelne pakkumine kohustab."

Φ

Oss Timmas on Kanada Kuningliku Akadeemia liige, ta looming on kogu aeg teda esindavate kunstigaleriide poolt näitustel esitatud üle Põhja-Ameerika. Kus just täpselt, ütleb ta ennast mitte teadvat, kuna see ei ole enam tema ülesanne, see on tema esinduste töö.

See edu, nagu edu üldse, et ole mitte juhuslik. Selle juured ulatuvad tagasi Timmase lapsepõlve. Iga biograafiline teos algab lapsepõlveaastate ..... kirjeldamisega. Lugejale tundub see tihti igavana ja ülearusena. Kuid ülearune see ei ole, sest kogu inimese edaspidine elu viib teda tagasi lapsepõlve. Sealt pärinevad väärtused nagu head harjumused, distsipliin, vastutus- ja kohustetunne.

Mulle meenub üks teine jutuajamine Timmasega tükk aega tagasi.

Seekord viis see meid Karu järve äärde Saaremaa sisemaal, sinna kuhu jäi maha kunstniku „kuldne lapsepõli".

Ta jutustas tookord kuidas ta viieaastasena hakkas lambapoisi ametit pidama, seitsmesena aga juba ülendati üheks mitmest lamburist. See oli külakari, mida ta hoidis, lambaid oli mitu sada. Karjas tuli käia seitse päeva nädalas, ka suurte pühade ajal nagu Nelipühad ja Suvisted. Timmas meenutab, kuidas ta vahest alles lammaste määgimise peale üles ärkas, kuidas välistöödele läinud ema poolt välja pandud hommikusöök puutumata jäi, kuna karjane oli „sisse maganud". Et lambad aga võiksid oodata kuni ta ära sööb, see mõte oli talle täielikult võõras, ei tulnud pähegi.

„Ega sa siis päeva otsa söögita ei saanud olla?" küsin.

„Ei, metsas on alati midagi süüa. Sõin oblikaid, jänesekapsid, männivõsusid, sügisepoole marju ja seeni. Sel ajal ei peetud veel vajalikuks proteiinide sisseajamist."

Ta jutustas, kuidas ta vahest küll tüdimust tundis, sest päevad tundusid koletu pikkadena ja et kunagi oma hilisemas elus pole ta kogenud, et päike oleks nii palav ja janu nii suur.

Ja vahest tuli suur üksindus peale, eriti siis kui eemalt põldudelt tuul lambakarjuse kõrvu kandis vanemate ja õdede hääled.

„Siis tegin põõsa taga väikese nutugi ära. Pikalt tönnida ei olnud aega. Lambad on imelikud loomad ja neid oli palju, eriti kriitiliseks muutus olukord siis kui nad vastutuult jooskma pistsid, siis kadusid nad raiesmikku ära ja metsavahi eest tuli valvel olla. Lambad olid riigimetsades „persona non grata", kõik teised kariloomad tohtisid seal liikuda, mitte aga lambad. Nendel oli halvaks kombeks puupistikuid süüa."

„Kas sa pead oma lapsepõlve õnnelikuks?".

„Jah, mina olin õnnelik ja rõõmus laps, mul oli kuldne lapsepõli..., ma olin väga rahul kui olin kõik oma kohustused suutnud täita, mul oli siis tunne, et ma kuulun perekonda, olen osa meeskonnast, kus igal on omad ülesanded. Olin selle peale isegi vist natukene uhke. Võib-olla, et kui keegi mind kõrvalt vaatles, hakkas tal ehk hale, väike kõhetu poisike, püksid alati puude otsa ronimisest katkised, lambad tihti suuremad kui nende karjane. Aga mina ennast kõrvalt vaadata ei osanud, mina olin õnnelik laps. Täiskasvanuna vastutus- ja kohusetunnet õppima hakata on minu arvates liiga hilja. Mida Juku pole õppinud, seda Juhan ei tea.

Meelelahutust oma elu sisuks teha, ei ole minu arvates õige elusiil, meelelahutus on tasu hästi tehtud töö järele."

Kui ma Timmaselt küsin, kas ta lapsepõlves vahest ka haige oli, ütleb ta, et ta oma karjasekarjääri ajal päevagi pole haiguse pärast kodus olnud. See võimalus ei tulnud talle ettegi, kui ta oleks emale ütelnud ja palunud koju jätmist, oleks ema seda kindlasti lubanud.

„Ei, seda ei juhtunud," ütleb ta.

Timmas mainis, et ta lapsepõlv jäi Karu järve äärde Saaremaale maha. Mina ei usu seda, lapsepõlv ei jää kunagi päriselt maha, igaüks meist kannab seda endaga eluaeg kaasas, või vähemalt osakest sellest. Timmase edu juured aga asuvad kõik tema „kuldses lapsepõlves".

VALLI VOITK

Tundmata allveelaev Stokholmi saarestikus

STOKHOLM (EPL) — Neljapäeval, 7. juunil pandi Stokholmi saarestikus, Söderarmi tuletorni lähedal tähele tundmatut allveelaeva. See liikus vee all, kusjuures avastajaiks olid mereväelased. Kohalesaadetud hävitajal ja helikopteritel oli tundmatu allveelaevaga radari- ja raadiokontakt paar tundi. Seejärele Rootsi vetes viibinud kutsumatu võõras kadus.

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete kogumises

Dominion Day — esmaspäeval, 2. juulil, 1979

Esmaspäeval, 2. juulil, ei toimu jäätmete äravedu.

Normaalne esmaspäevane äravedu toimub teisipäeval ja normaalne teisipäevane äravedu kolmapäeval.

AJALEHTEDE ja suuremate esemete (jääkappide, tugitoolide, madratsite, puumaterjali, okste jne.) äravedu EI toimu kolmapäeval, 4. juulil.

Saatke oma ajalehed ja suuremad esemed ära kolmapäeval, 11. juulil.

R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E.
Commissioner of Public Works
City of Toronto

VALENTIA GARDENS

MAASIKAD

Küpsed nüüd — noppige ise

Teejuhis: Sõita Hwy. 401 kuni Whitby'ni, sealt põhja poole Hwy. 12 Port Perry'ni, sealt County Road 2, kuni 1 miil põhja poole Seagrave'i, pöörata paremale County Road 28 ja 8 miili otse edasi kuni Eesti lipp paistab.

HILJA ja HARRY PUUSME

Ülikoolide lõpetajaid

Sarah Lawrence kolledzhi Bronxvilles, N.Y. lõpetas BA kraadiga ajakirjanduse alal Carmen N. Laube.

New York State University Stony Brook'is lõpetas BA kraadiga majandusteaduse alal Nils Erik Parma.

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$32.—	$35.—
Poolaastas	$18.—	$19.—
Veerandaastas	$ 9.50	$10.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$53.—	$58.—
Poolaastas	$28.—	$30.—
Veerandaastas	$15.—	$16.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $69,—, poolaastas $34.50, veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 40 centi. Üksiknumbri hind 40 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „.....“ ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

Nr. 48

ARMAST ELUKAASLAST

LINDA LUHT'i

sündinud 5. jaanuaril 1907 Narvas
surnud 21. juunil 1979 Torontos

mälestab sügavas leinas

KARL

KAUAAEGSET ARMAST SÕPRA

ALEKSANDER JÄÄGER'it

surnud 19. juunil 1979 Simcoe järve ääres

mälestavad kurbuses

MIKE, AITA ja EPP
HELGI, DEBBIE ja HEDDA

ARMSAT

LINDA LUHT'i

mälestavad kurbuses

IRENE ja OSVALD PÕLDNE
EMILIE ja ALEKSANDER PLUTUS
TIIU ja TORMI HEINMAA perekonnaga
INGRID ja EINAR HEINMAA perekonnaga

PIKA RASKE HAIGUSE JÄRELE LAHKUNUD SUGULAST

VOLDEMAR F. HINRIKUS't

mälestavad

EINI ja HENRY SÖRMUS
ELLEN ja ELMAR LAIDLA perekonnaga

OMA KAUAAEGSET KALLIST SÕPRA

LINDA LUHT'i

leinavad kurbuses

ERNA, ALLIKI ja KARL ARRO

ARMAST

VOLLI HINRIKUS't

mälestavad kurbuses

ÕIE ja HARRY perega

Leeripüha Stokholmis

Nelipühal õnnistati Stokholmi Eesti Ev. Luteri Usu koguduses 14 leeriõpilast. Teenis peapiiskop Konrad Veem, kes vimasel hetkel pidi asendama eelmisel pühapäeval äkitselt surnud õpetajat August Raidurit. Õnnistati leeriõpilased Jaak Arendi, Ann Elisabeth Jürisoo, Raul Koger, Piret Marvet, Katrin Merike Nyman, Piia Reet Paljak, Helena Pilsas, Linda-Maria Rose, Kaari Truus, Lena Ann Tõnissoo, Katarina Elisabet Veem, Anne Maria Wompa, Pia Väin ja Monika Äärma.

KAUAAEGSET SÕPRA

LINDA LUHT'i

leinavad

AMANDA RAAG
VELLO RAAG abikaasaga
perekond AST

KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

VOLDEMAR HINRIKUS't

mälestab kurbuses

E. EPNER abikaasaga

AARAND ROOSI

JUMALAGA, KARS JA ERZURUM

Eestlaste elukäik Türgimaal, 175 lk.

$4.— + saatekulu 20 c

Müügil VABA EESTLASE juures

ARMAST

LINDA LUHT'i

mälestavad vaikses leinas

ELLA KAARE
ADI ja HELMI LEPNI
TIIU ja RUSS BAYKO lastega

VÄGA ARMAST

LINDA't

mälestavad kurbuses

HELMI
LINDA
AIDE ja URVE
AGNES ja JUHAN

ARMAST SUVILA-NAABRIT

LINDA LUHT'i

mälestavad kurbuses

HERMAN PINN abikaasaga
HERMAN KOIDU abikaasaga
OLEV JÕGEDA perekonnaga
HILDA SÖMER

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBILIIGET

LINDA LUHT'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

VÄGA ARMAST PEREKONNASÕPRA

LINDA LUHT'i

mälestavad kurbuses

LUCIE ja JAKOB SIIG
HELJU ja JAKO LUIDE
HELJO ja THEODOR WOMPA

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST

LINDA LUHT'i

leinab kurbuses

EESTI KAUBALAEVASTIKU JUHTKONNA KOONDIS, TORONTO PERE

ARMAST

LINDA LUHT'i

mälestavad

ELLEN ja HEINO JÕE
GERDA PALIAS

ARMAST

LINDA't

mälestavad leinas

EVI ja HENNO

Murray E. Newbigging

MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

ARMSAT KOOLIÕDE

LINDA LUHT'i

neiuna Männik
surnud 21. juunil 1979

mälestavad kurbuses

Narva Eesti Gümnaasiumi
endised kaasõpilased

JENNY KAKO
LILLY KINGU
LEIDA PILT
MAGDA SILLASTE
ERNA SORK
NORA TAUL abikaasaga
VEERA VASARA abikaasaga

ARMSAT

LINDA LUHT'i

mälestavad kurbuses

AINO ASOR
JUTA ja KALJO ILVES
HILJA ja JUHAN KÜTT
LAINE PANT
LEIDA ja HEINO TALU
VALLI ja UNO TAMM

ARMAST

LINDA LUHT'i

mälestavad

LYDIA LIIV
MAIE LIIV
ADELE NEIVELT

Siiras kaastunne KARL HEINMAA'le

tema leinas

B. LÕBU abikaasaga

OMA ARMAST VILISTLAST

TEX.ING.

RAIMOND ENDEL PADDRIK'ut

sündinud 22. mail 1912
surnud 19. juunil 1979 USA-s

mälestab sügavas leinas

KORPORATSIOON FRATERNITAS ESTICA

Mõrvameeskond shahhi jälitama

TEHERAN — Ajatollah Sadegh Khalkhali, kes on Iraani revolutsioonilise kohtu esimees, pakkus 140.000 dollarilise autasu isikule, kes arreteerib shahh Reza Pahlevi või ta mõrvab. Ajatollah kinnitas ühtlasi, et mõrvarile korraldatakse Iraani jõudmisel suurejooneline austav vastuvõtt ning ta nimetatakse Iraani kangelaseks. Revolutsioonilise kohtu esimehe jutust selgus ühtlasi, et ta on saatnud Mehhikosse kolmeliikmelise meeskonna, kellele on tehtud ülesandeks shahhi mõrvamine.

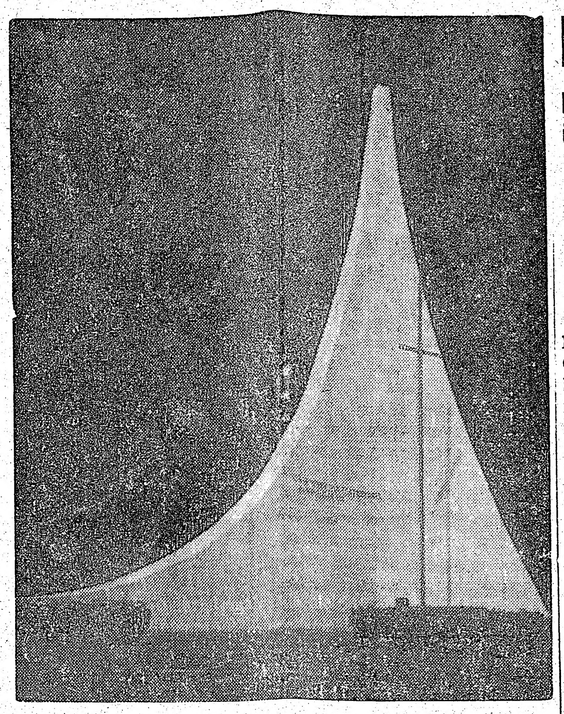

Seedrioru mälestussammas rajati 20 aastat tagasi

Seedriorule rajatud mälestussammas Eesti vabaduse eest langenuile saab käesoleval suvel 20 aastat vanaks. Seda sündmust tähistatakse 30. juunil Seedriorul toimuvatel Suveharja pidustuste aktusel, kus vastava sõnavõtuga esineb samba peakomitee omaaegne esimees V. Tera.

Mälestussammas, mis vabas maailmas eestlaste poolt püstitatuist on ainulaadne ja suurim, avati 4. juulil 1959. Selle kavandas võistluse korras rakenduskunstnik Vello Hubel, kes koostöös dipl. insener Ilmar Kolsiga, kui kavandi rakendajaga, ka ehitustöid juhtis.

Mälestussamba fondi laekus annetusi arvukailt eesti organisatsioonidelt ja sadadelt eestlastelt Kanadas ja Põhja-Ameerika Ühendriikides.

Tekst mälestussambal: „Mis võet' meilt, meenutagem, ja mis meile jäi..." on Marie Underi luuletusest „Mälestus ja tõotus".

Väärib märkimist, et Eesti Vabaduse eest Langenute Mälestuse Jäädvustamise Peakomitee kui mälestussamba püstitamise aktsiooni rakendaja, oma üleskutses kõigile eestlastele Kanadas ja P.-A. Ühendriikides deklareeris järgmist:

„4. juulil 1959 avatakse pidulikult „Seedrioru" suvekodus mälestussammas, mis määratud kõigi nende eesti meeste ja naiste mälestamiseks ja austamiseks, kes on annud oma elu mitmepalgelises võitluses Vaba Eesti loomisel ja ta iseseisvuse kaitsmisel,

olgu see lugematuil sõjatandritel, Siberi jäistel lagendikkudel, Baltimere tormistes voogudes või kustahes mujal."

Julge idee, mis Sihtasutis Seedrioru aastakoosolekul 15. veebruaril 1959. a. ötsusena sõnadesse valati, sai valge purjena taeva poole tõusva mälestussamba kujul teoks 134 päevaga.

Mälestati ühiselt küüditatuid

Eestlaste, lätlaste ja leedulaste koostööline üritus Montrealis

MONTREAL (VE) — Küüditamise mälestamine Montrealis toimus 14. juuni õhtupoolikul kolme balti rahva ühisel korraldusel linnasüdames Dominion Squaril sõjas langenute mälestussambale pärjapanekuga, kus Balti Liidu Montreali osakonna esimees Peeter Möldre lühidates sõnades meenutas seda kurba sündmust, mida mälestati minutilise vaikse leinaseisakuga.

Pärjapanekul kõneles Quebeci provintsi liberaalide partei president Larry Wilson, märkides et kuigi balti rahvad on ikkagi veel ikke alla surutud, pole nad vaba maailma poolt unustatud.

Lippude rivi järele moodustati rongkäik, mis siirdus sama väljaku ääres asuvasse avarasse Mary Queen of the World katedraali,

ökomeenilisele kontsert-jumalateenistusele, kuhu oli kogunenud ligi kolmesajapealine osavõtjaskond.

Kontsert-jumalateenistuse avamisel avaldas Peeter Möldre kahetsust, et vaba maailm peab oma vabadusmõiste tavalisteks, et ei suudeta aru saada sellest, mis nende tähendus on seal kus nad puuduvad. Edasi märkis kõneleja, et kuigi Helsingis ja Belgradis tehtud inimvabaduste lubadused on senini jäänud vaid sõnadeks, on aga siiski loota, et nad pika peale ikkagi kuidagi viisi vilja hakkavad kandma.

Ava-koraali järele esitas leedu sopran Gina Capkas kaks laulu; leedukeelse palvuse pidas preester John Kubilius, millele järgnes ühiselt leedu hümni laulmine.

Läti meeskoor D. Vitolsi juhatusel kandis ette kaks laulu, millele järgnes ühiselt laulduna läti hümn. Jutluse pidas läti õpetaja Arthur Voitkus.

Järgnevalt pidas eestikeelse palvuse õpetaja Heino Laaneots, mille järele Montreali Eesti Segakoor Karl J. Raudsepa juhatusel laulis Miina Härma Kalevipoja ainetel võimsa „Enne ja nüüd" ning Juhan Aaviku pühaliku „Hoia Jumal Eestit". Sellele järgnes ühiselt eesti hümni laulmine. Jumalateenistusel andis õnnistuse leedu preester John Kubilius.

Kontsert-jumalateenistuse lõpusõnades Montreali Eesti Seltsi esimees Erich Aser märkis, et kogu vaba maailm võib balti maadelt õppida seda milline on elu siis kui õiguse valdus on asendatud terrori valdusega.

TEADMISEKS KUIDAS OMADA KODU FLORIIDAS, GULF-COAST'is

Kuulus ja esinduslik perekond Lehigh asutas Golf & Country Club Community, mis asub pooltroopilises lõunalääne Floriidas, 12 miili idapool ilusat Fort Myers'i linna.

Täielikud teeninduse ja meelelahutuse võimalused, 14 kirikut, 4 ostukeskust, haigla, 125 seltskondlikku klubi, koolid j.m.

Meil on veel mõned odava sissemaksu ja madala %-ga elumajade ehituskrundid 80x125 jalga, hinnaga $8.995. Samuti on veel elumaju saadaval.

Kui ootate vähe kauem, siis maksate palju rohkem!

Otsusta KOHE PRAEGU oma õnnelik ja mugav tulevik!

Järgmisest esmaspäevast kuni reedeni kell 2.30 päeval kuni 7.30 õhtul näidatakse filmi ja antakse informatsiooni.

Tulge! HOLIDAY REALTY LTD. R.E. Broker
362 Bloor Street West
(Walmer Rd. nurgal, Spadina läheduses)
Toronto, Ontario M5S 1X2
Tel. (416) 968-1210

Kohustusi ei ole — ainult täiskasvanud palun!

(OA-30-377-79)

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

MAASIKAD

Noppige ise! Maasikate korjamine algas teisipäeval, 19. juunil.
Avatud iga päev: esmasp. — reedeni kell 8—8,
laup. kell 8 homm. — 4 p.l.

Võtke kaasa oma korv või mingi muu nõu. Mitte võtta põllule kaasa lapsi alla 12 a. ☆ Hind: 48 senti nael

LEN RUSH
Islington Ave. N., Steeles Ave. ja Hwy 7 vahel
Telefon 851-0894

KORTERID ATOAD

Üksik korralik mees otsib
TUBA KEEDU-VÕIMALUSEGA
Scarboro rajoonis
Kirjad slt. „TUBA"

ILUS KRUNT
MÜÜA
JÕEKÄÄRUL, UDORAS
TEL. 787-5157

ORO RANNAS
arhitekti kavandatud 5 a. vana talvekindel elumaja
MÜÜA
3 magamistuba, 3 kaminat, rõdud, välikamin, saun, ujumisvõimalus.
Tee avatud aasta ringi.
Tel. 247-4837
Barrie, 1 705 487-3915

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
698-2745
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates
Müüme aknaid ja installeerime
WINDOWS BOUNDS
1916 Queen E, Toronto

Jaapani suursaadik külastas Tallinna

TALLINN — Kaks päeva viibis Tallinnas Jaapani erakorraline ja täievoliline suursaadik N. Liidus Tokichiro Uomoto koos abikaasaga. Suursaadik tegi visiidi Ülemnõukogu Presiidiumi esimehele J. Käbinile ja käis Tallinna raekojas, kus teda vastu võttis Tallinna täitevkomitee esimehe asetäitja H. Lumi.

wintario

21. juunil peetud Wintario loterii loosimisel langesid viis 100.000-dollarilist peavõitu pileteile nr. 85929 seeria 20, nr. 397774 seeria 70, nr. 92237 seeria 17, nr. 70865 seeria 35 ja nr. 78406 seeria 14. Lisaks tavalistele võitudele loositi välja veel 100 10.000-dollarilist preemiavõitu. Tasuta piletiraamatu võitsid piletid mis lõppesid 00-ga.

SUUR SUVINE VÄLJAMÜÜK — 20% HINNAALANDUST
suuremalt osalt kaupadelt

SUOMI-AITTA
ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ⊙ TELEFON 483-6650
Avatud: esmasp, teisip., kolmap. 10—6, neljap., reedel 10—7.30, laup. 9.30—5.30
Kuulsad liittala klaaskaubad ● Soome puuvillased riidematerjalid ● Hõbe ● „Sauna" kosmeetika ja palju muud

SPORT

Uus eesti rekord kuulitõukes

Budapestis peetud kergejõustikuvõistlustel oli heas vormis kuulitõukaja Heino Sild, kelle tulemus 20.53 on uus Eesti rekord.

Teine uus Eesti rekord tehti Sotshis peetud kergejõustikuvõistlusel, kus naiste 3000 m jooksus S. Alev püstitas uueks Eesti rekordiks 9.17,4.

Kergejõustikuradadelt

Ida-sakslane Marita Koch jooksis Berliinis esimese naisena 200 m alla 22 sekundi, saades uueks maailmarekordiks 21,71. Ida-Saksa naised jooksid uue maailmarekordi ka naiste 4x100 m teatejooksus tulemusega 42,09. Nende endine rekord oli 42,27. Lisaks Kochile jooksid grupis Romy Schneider, Ingrid Auerswald ja Marlies Goehr.

*

Iliena Silai jooksis Bukarestis maailma tänavuse aasta tipptulemuse naiste 1500 m jooksus ajaga 4.00,0, Maricica Puika jäi teiseks ajaga 4.03,3.

Spordiuudiseid kodumaalt

Götzises, Austrias peetud suurtel rahvusvahelistel võistlustel mitmevõistluses saavutas kümnevõistluses Eesti rekordi omaja Tõnu Kaukis 8068 punkti. Mööodunud kevadel viis ta Eesti rekordi 8086 punktile. Götzises kasutati jooksude aegade võtul elektroonilisi kelli, mis puhul jooksutulemused on käsiajavõtuga võrreldes mõnevõrra nõrgemad ja kahandavad kümnevõistluse summat kuni 70—100 punkti võrra. Kui seda arvesse võtta, oleks Kaukise uus tulemus tegelikult uueks Eesti rekordiks. Võistlustel saavutas esikoha prantslane Thierry Dubois 8161 punktiga.

*

Leedus toimusid N. Liidu ülatusega käimisvõistlused, kus osavõtjaid oli 156. Eestit esindasid 11saku noored. Meeskondlikult arvestades saavutati Grodnoga võrdselt 187 punkti. Kõige paremini esineti 3 km distantsil, kus 1963. a. sündinud Meelis Mäeots ja Heldur Lass said aegadega 13.04,0 ja 14.02,0 kaksikvõidu. M. Mäeotsa aeg on uus Eesti B-klassi rekord. Teise B-klassi rekordi tegi ta päev hiljem 5 km käimises ajaga 22.39,0.

*

Viljandi rajoonis, Tääksis toimusid suunistamise valikvõistlused. Kohal oli 14 võistkonda, nende hulgas ka saarlased, keda muidu olevat ainult harva näha mandril peetavail võistlustel. Üllatuseks oli Rapla koolinoore Tiina Kikkase võit nimekate täiskasvanute ees; ta sai mööodunud sügisel noortemeistriks, kuid sai nüüd esimese meistritiitli täiskasvanute hulgas. Meestest omandas järjekordselt meitritiitli põlvalane Nikolai Järveoja. Võistkondadest oli parim Harju, teiseks jäid Hiiumaa suunistajad.

*

Kuuendale kohale eesti odaviskajate hulgas tuli Ülo Rukki oma viskega 77.98, saavutades sellega ka kodumaal meistritiitli, mis kuulub 77.00 m ületajaile. Nüüd on Eesti odaheitjate paremusjärjekord järgmine: Heino Puuste — 84.06 (1978), Mart Paama — 84.05 (1965), Charles Vallmann — 82.26 (1960), Toomas Savi — 81.20 (1967), Toomas Rämmal — 78.40 (1976) ja Ülo Rukki — 77.98. Temale järgneb Toivo Moorast — 76.70 (1978). Samal võistlusel saavutas 19-aastane Enno Tammemäe oma esimese viske üle 70 m — 72.24, millega tema isiklik rekord paranes 4 meetri ja 22 sentimeetri võrra.

RISTSÕNA NR. 997

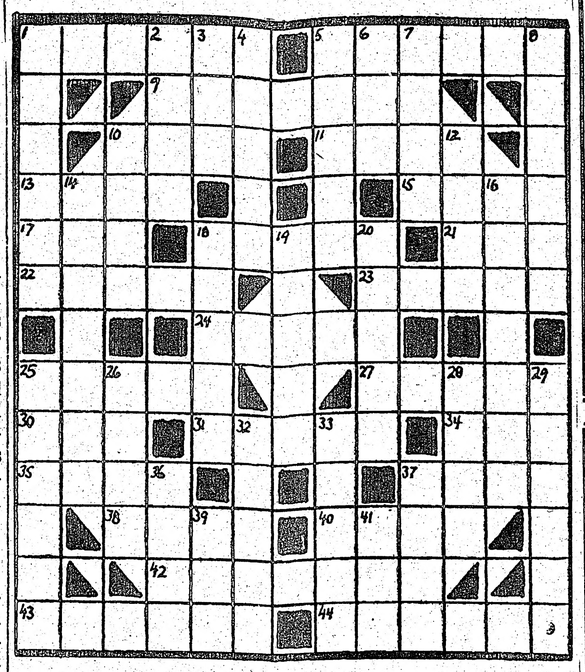

Põikread: 1. Endisaegne raha, 5. Teatud vorst, 9. Jõgi Kagu-Aasias, 10. Endisaegne sõjariist, 11. Võlu, veetlus, 13. Eesti peapiiskop, 15. Tänav — läti keeles, 17. Suur — soome keeles, 18. Hulka, vahele, 21. Toidu, 22. Kuulus ungarlane minevikus, 23. Klaasist ese, 24. Väljend raske töö kohta, 25. Töörist, 27. Teravik kepi otsal, 30. Ameeriklase hüüdnimi, 31. Naisenimi, 34. Omapead, 35. Suured kalad, 37. Pühkimisvahend, 38. Kääne eesti grammatikas, 40. Põhi, 42. Eesti helilooja Kanadas, 43. Lõuna-Ameerikas elavad loomad, 44. Kosk Soomes.

Püstread: 1. Ülevoolavalt täis, 2. Kleepaine, 3. Spetsiaal, 4. Kohanimi Virumaal, 5. Üks pooltest, 6. Ilmakaar, 7. Rahutu maa Euroopas, 8. Monarhi võimu sümboliseeriv asi, 10. Käes, 12. Veekogu, käändevormis, 14. Ette kandma, 16. Nimekiri, 18. Saksa kirjanik 19. sajandil, 19. Kunstnik, 20. Jalatsi osa, 25. Teatud küpsis, 26. Määrsõna, 28. Äss, 29. Trükitööline, 32. Eesti kirjaniku eesnimi, 33. Ettepoole, kaugemale, 36. Soliidne naine, 37. Teatud maks või tasumisviis, 39. Lahtine koht.

RISTSÕNA NR. 996 LAHENDUS

Põikread: 1. P.S., 3. Top, 6. Aspel, 10. Erim, 11. Vomm, 12. Akel, 13. Kartser, 15. Morss, 17. See, 18. Tael, 19. Ito, 21. Eilse, 24. Eit, 25. Ränk, 27. Arnim, 29. Uus, 31. Maiste, 33. Ekraan, 36. Mio, 37. Vanka, 39. Aldo, 41. Boa, 42. Emake, 44. Ese, 46. Nudi, 48. Von, 50. Pragu, 52. Leevike, 54. Vats, 55. Saar, 56. Okas.

Püstread: 1. Prae, 2. Sireen, 4. Ove, 5. Porter, 6. Amme, 7. Par, 8. Eksitus, 9. Lest, 10. Ekstreemne, 14. Sel, 16. Olema, 20. Otsejoones, 22. Ikka, 23. Sanna, 26. Akki, 28. Imaam, 30. Uted, 32. Isak, 34. Robert, 35. Avang, 38. Keila, 40. Levik, 43. Are, 45. Spa, 47. Uus, 49. Oka, 51. A S, 53. Er.

ILMUS — 1978. a. kauneim eestikeelne luuletuskogu

Ivar Ivask

„ELUKOGU"

I. Ivask püsib oma luules tugevate sidemetega Lõuna-Eesti vanemate sünnimullas. Tema nägemuslik luule Soomest, selle shamanlikust soome-ugrilisest tundest ja müstikast, aga ka oma ümbruskonnast mujal maailmas on tunderikas ja tähelepanuerk. Elukogusse on valitud paremik ta varem ilmunud kogudest.

320 lk. Hind $10.00 — saatekulu 50 centi

SAADAVAL „VABA EESTLASE" TALITUSES

ANDRES KÜNG

MIS TOIMUB SOOMES

Kirjastus Välis-Eesti & EMP

311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c

Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.

Müügil Vaba Eestlase talituses

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

MÄRT RAUD

RIIGIEHITAJA KONSTANTIN PÄTS 1874-1956

Raamat on kauni välimusega, arvukad fotod kirjeldavad seda, mis raamatus sõnadega ütlemata on jäänud. Teos on hea tutvumiseks oma rahva ajalooga. Ka siis kui see ennegi on teada, on selles M. Raual mõndagi, mis seni teadmata ja uus, mille analüüsimisel president K. Pätsi isik ja elutöö veelgi suuremana esile tõuseb.

174 lk. $18.00, postiga $1.00 saatekulu

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

KOHTUME SEEDRIORUL 30. juunil 1979

EESTI ABISTAMISKOMITEE KANADAS

958 Broadview Avenue, Toronto, Ont. M4K 2R6 ✆ Tel. 461-1344

SUURIM VALIK RAHVARÕIVAIST ja kõigist muist eestipärastest asjadest vabas maailmas

AINO KALLAS

Barbara von Tisenhusen

Üks jutt Liivimaalt

9.

Sest rasked ajad on tulnud seejärel üle Liivimaa, et läheks täide Issanda sana, Moosese 3. raamat, see 26. peatükk: „Ja kui teie sest ei võta veel mitte kuulda, ja mulle teete ikka vastuoksa, siis tahan mina ka teile vastuoksa teha vihaga, ja ka mina tahan seitse korda enam karistada teie pattude pärast."

Nõnda on Issand andnud Kogile ja Magogile kui ka Meseki peavürstile ajutiselt võimuse.

Ja Anna von Tödwen, Rõngu lossiproua, on surnud üpris suures viletsuses ja vaesuses Haapsalu linnas ja temal ep ole jäänud isegi tervet palakat, millesse tema surnukeha oleks võinud mähkida.

Aga sellesse kaubasellisse, sellesse Rõngu lossi kirjutajasse, keda kutsuti Franz Bonniuseks, läks kättemaksmise vaim, ja tema vandus pühalt, et tema kätte maksab igaühele, kes kandis Tisenhusenite nime, oma armastud neitsi Barbara pärast, keda ta avalikult, nii sanas kui kirjas, omaks abielunaiseks nimetas

Ja kõigest, mis tema ette võttis, paistis, et ta ep olnud sugugi mitte alati, vaid et temas oli äge ja vägev vaim, mis saatis korda tegusid.

Ja paistis nii, nagu oleks tema asi olnud õige ka Issanda ees, sest Issand laskis tema ettevõtmistel korda minna, ja tema käis kui Jumala vits üle maa.

Nii on ta esiti Kuramaal, aga siis Leedus kogunud enese ümber suure hulga niisamasuguseid linnupriisid ja hulguseid, ja nendega on ta sissisõda pidanud ja ristteedel luuranud Vilnost kuni Preisimaale saadik. Ja kus ealeski Tisenhuseni-nimeline või muidu selle suguvõsa liige tema teele on sattunud, seal ep ole tema halastust tundnud.

Aga ülemalnimetud Franz Bonnius on hiljem oma salgaga astunud Pohla teenistusse ja nõnda maanteerööverist sõjapealikuks tõusnud. Ja Pohla kuningas ise on temale kaitsekirja andnud, kus kästakse kõiki maavalitsejaid, Komtuurisid, Orduhärrasid, kui ka linnade Raadihärrasid Franz Bonniusele kaitset ja abi anda, et ta võiks oma ilmalikku õigust saada ja tasuda kätte oma õndsa armsama suurtsugu neitsi Barbara von Tisenhuseni surma eest, kes haledal kombel uputati tema lihaste vendade poolt.

Nii vägev on tema armastus olnud ja teda suurtele tegudele viinud, kuigi need teod olid küll kättemaksmise teod.

Ja ta on käinud sõda oma surmani ning võitluses ka surma saanud.

Aga Jürgen von Tisenhusen, Rannu härra, langes Ubbagali juures Somemaalt tulnud Kankaiste härra Carl Hendrikupoja käe kaudu, ja temast ep ole ühtki mehepoolset järeltulijat jäänud. Niisama on tema mõlemad vennad Reinhold ja Bartholomaeus surnud ilma lasteta ning see suguharu ühes nendega kustunud.

Nii on nüüd kõik, kellest mina olen kirjutanud, surnud ja vastavad ise oma tegude eest igavese Jumala ees, kes nende üle kohut mõistab ja oma õigemeelsuse kaaludel nende tegusid kaalub ning igaühele tema ärateenimise järgi annab.

Sellest olgu meile küllalt ja ärgem katsugem uurida, mis on ära peidetud, kas on nad saanud oma patu palga ja läinud sinna, kus on ulgumine ja hammaste kiristamine, või on Jumal oma armulikus meeles nende peale halastanud ja nad äravalitute hulka pannud. Ärgu ka keegi meie hulgast neid liiga hukka mõistku, nõnda iseennast ülendades, vaid pidagu igaüks meeles oma liha nõrkust.

Aga mina, Matthaeus Jeremias Friesner, kirjutan selle siia, et ma ep ole midagi veel nii imelikku maa peal näinud, kui on kahe inimese armastus.

Issand, anna nende hingedele rahu ja heida armu nende pattude peale, kui need ka verirusked oleksid, ja lase oma palel paista ka selle koormatud ning ärapurustatud Liivimaa peale, sest sina oled Armastus.

AAMEN!

Finnair ostab viis uut DC-9 lennukit

HELSINGI — Finnairil on praegu seitse DC—9 lennukit ja neid on tellitud veel viis juurde, nii et nende lennukite üldarv tõuseks tosinale. Uued lennukid maksavad umbes 150 miljonit Soome marka ($40 milj.). Soome riigivõukogu andis Finnairi poolt vajatavale välismaisele (peamiselt USA-st ja Kanadast saadavale) laenule oma tagatise. Uued lennukid saadakse kätte tuleval aastal.

Finnair on leidnud DC—9 parimaks oma kasutamisel ja sel põhjusel tehtigi otsus nende juurde muretsemiseks. Lisaks paneb Finnair rõhku ka DC—9 lennukite parandamisele ehitades Helsingi-Vantala lennuväljale angaari ja mootorite remonttehase.

Finnair tegi ostu oma võistlusvõime säilitamiseks maailma lennuliikluses, pealegi on nõudmine lendude järele püsivalt suurenenud. Uued lennukid hakkavad vähehaaval asendama seniseid vananevaid Super-Caravelle tüüpi 85-le reisijale mõeldud lennukeid.

Biograafiline teatmeteos eesti teadlaste kohta

Aktuaalseks üldhuviliseks küsimuseks on Eesti Teadusliku Instituudi Rootsis üritus, koostada ulatuslik biograafiline teatmeteos meie teadlaste kohta väljaspool kodumaad, laias maailmas. Varsti möödub sellest aasta, kui Instituut saatis välja esimesed, sajad ankeetlehed vastavate biograafiliste andmete kogumiseks. Vastukõla sellele üritusele on olnud väga soodus ning valdav enamus meie tuntuimaist teadlasist on meile oma andmed juba saatnud. Neile tuleb kogu aeg lisa, kuigi veidi pikkamööda, n.ö. tilga kaupa. Seetõttu kipub selle ettevõtte teostamine venima. Halvim on aga, et meil pole teada, kas kõik, kellele oli mõeldud, on meie ankeetlehed üldsegi kätte saanud. On põhjust arvata, et üks osa eesti teadlasist on meie saadetise unustanud või ei pea sellele vastamist kiireks ega tähtsaks. Neile kõigile tahame sellega meelde tuletada, et nad oma vastuse õige peatselt ära saadaksid. Kavatsetav teatmeteos koostatakse igal juhul ja oleks kahju, kui keegi arvessetulev sealt välja jääks või siis esitatakse puudulike andmete alusel.

Kõiki neid, kes meie ankeetlehte mingil põhjusel (aadressimuudatus etc.) ei ole saanud, palume seda meilt nõutada. Veelgi lihtsam oleks, kui vastavad andmed märgitakse harilikule paberile ning teele saadetaks. Küsimused, milledele ootame vastust, oleksid järgmised: Nimi, teadusliku kraadi või tiitli märkimisega, sünniaeg ja -koht, hariduskäik (lühidalt), akadeemiline haridus, teaduslik tegevus ja praegune positsioon, kuuluvus teaduslikesse organisatsioonidesse, tähtsamat teaduslikust toodangust ja praegune aadress.

Märgitud olgu, et meie huviringkonda kuuluvad kas akadeemilised õppejõud (endised ja praegused) või siis tegevuurijad, kas institutsioonide juures või iseseisvalt töötavad. Paguluses akadeemilise hariduse omandanute kohta üldiselt kogutakse andmeid USA-s (V. Kõiv). Neid kaht üritust ei või ära segada, kuigi nad mõnes osas võivad kattuda.

Saabunud materjalide läbitöötamiseks ja peatseks avaldamiseks vastava teatmeteosena on juba jaanuarikuul 1979 loodud toimkond, kuhu kuuluvad: fil. lic. Mai Raud (toim. sekretär), prof. Teodor Künnapas, dr. jur. Ilmar Arens, fil. dr. Taavi Papp ja allakirjutanu. Kõikide ankeetlehtedevastuste originaalid deponeeritakse hiljem Rootsi Riigiarhiivis Stokholmis.

Meie vaevarikkale koostamistööle oleks suureks hõlbustuseks, kui see üleskutse leiaks kolleegide hulgas põhjendatult sõbralikku vastuvõttu ja tähelepanu. Seni viibinud vastused, kas ankeetlehtedel või siis eripaberil, palume saata aadressil: Institutum Litterarum Estonicum, Box 7608, S-103 94 Stokholm.

Eesti Teaduslik Instituudi Rootsis nimel

GUSTAV RÄNK
juhataja

Vana Andrese kirikus kõlas kellade kontsert

Toronto rootsi koguduse ja õp. Tõnis Nõmmiku korraldusel toimus Toronto Vana Andrese kirikus 12. juuni õhtul haruldane kontsert, mis oli esmakordne ja ainulaadne Põhja-Ameerika mandril. Nimelt „orkester" koosnes pronksist valmistatud helisevatest kelladest, n.n. „The Peace Bells" või rootsi keeles „Fredsklockorna". Orkestrandid olid kõik kunstnikud omaette, kandes ette poolteist tundi kestva kava, helistades kelli. Nimetatud kellad olid valmistatud Inglismaal 1898. a. ja sajandi vahetusel need toodi Rootsi, kus 1946. a. moodustati kellahelistajate orkester, mis andis kontserte Rootsis ja teistes Euroopa riikides aastatel 1946—1952. Siis pandi kellad „puhkama" hoiupaikadesse 22 aastaks.

Aastal 1974 otsustati kellad uuesti panna helisema Nässjö linna 60 a. juubeli puhul.

Rootsi raadio, televisioon, kirikud ja organisatsioonid kõik soovisid jälle kuulda-näha seda haruldast kellade ansamblit. See on lühidalt kellaorkestri ajalugu.

Vana Andrese kiriku altari ette, sinise kaleviga kaetud suurele alusele oli asetatud 164 mitmesuguses suuruses kella, milledest väikseim kaalus 100 grammi, suurim teisel aluse äärel 17 naela. Suurte kellade helistaja tõstab ühe kontserdi vältel umbes 4000 naela!

Mängijaist oli ainult üks, väikeste kellade helistaja, elukutseline, muusikaõpetaja, kes ühtlasi oli ansambli juht, nootide kirjutaja, seadja ja korraldaja. Teised neli olid: koolijuhataja, maalikunstnik, reisibüroode omanik ja toiduainete kaupmees.

Need viis andekat rootslast võlusid välja pronkskelladest haruldase heliseva muusika juba alates kava palaga „Bells of Heaven" ja lõpetades 11-nda pala „Evening Chimes". Kuidas küll suutis iga mängija teada ja mäletada, millal tõsta ühte või teist helisevat eset?

Oi suur nauding jälgida seda pingelist, täpset koostööd, ühtlasi tajuda mängijate sooja ja sügavat andumiserõõmu.

Nende üheteisele läkitatud pilgud ja naeratused nakatasid ka kuulajaid-vaatajaid, nii nagu sulatati kõik ühte rõõmsasse kellahelinate valda. Iga pala vahel tulid kellad uuesti ümber asetada, igaüks oma õigesse kohta. See kõik käis imekiiresti ja osavalt. Kuna keel- või puhkpillide ansamblis iga mängija käsitab vaid ühte instrumenti, oli siin igal mängijal umbes 30! Võib kujutleda, millise kiiruse ja osavusega pidid liikuma nende käed, et näiteks helistada kaheksandikku või kuueteistkümnendikku nooti. Muidugi oli kõrgete nootide mängijal kõige rohkem tegemist, kuna madalate toonide esitamine leppis aeglasemate käeliigutustega, seda enam oli see palju väsitavam kellade raskuse tõttu. Mitmesuguste palade esitamisel oli meloodia tihti antud vaheldumisi ühele kui teisele kellagrupile mängida, siis teised saatsid kõrgete hõbetilinatega või siigavate kuminatega. Oli mitu tuttavat pala, nende hulgas ka Brahmsi „Hällilaul", millist polnud iialgi kuulnud sellises kaunis esituses. Kontsert lõppes Rootsi hümniga „Du galmla, du fria".

Rootsi rahvariides neiu andis igale roosi ja tänulikud kuulajad andsid iga pala järele tugeva aplausi.

Publik koosnes enamasti siinsetest ja kaasasõitnud rootslastest. Kaasmaalasi oli väga vähe, ei tea kas vähese eelreklaami tõttu või lihtsalt huvipuudusest mitteeestlastest esinejate vastu. Kahju! Tõesti, see kontsert oleks väärinud kirikutäie kuulajaid ning raadio ja TV aparaate.

Järgmisel päeval nad esinesid Winnipegis, sealt sõideti Ühendriikidesse kontsertreisile, kus mitmetes linnades esinetakse iga päev.. 3. juulil nad pöörduvad tagasi Rootsi.

Kahe aasta pärast nad lubasid tulla tagasi Ameerika mandrile, siis vast loodame kaasmaalastelt suuremat osavõttu.

Lõpuks rootsi kiriku daamid pakkusid kõrvalsaalis kohvi kõigile; oli mõnus ja hubane koosviibimine. Mitu päeva hiljem kumises veel kõrvus nende imekellade helin.

Tänu õpetaja Nõmmikule ja rootsi kogudusele selle kauni kingituse eest.

L—t.

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Siin Ameerika . . ."

(Algus lk. 2)

Ameerika Hääle saated antakse edasi ka lühilainetel 19,7, 25,1 ja 31,2 meetritel, või siis 15270, 11960 ja 9620 kilohertsil, sest ka vabas maailmas on palju nende saadete kuulajaid, eestlaste osas peamiselt Kanadas ja sõidul viibivate meremeeste hulgas.

Broshüürist on muidugi liiga vähe, et järeldusi teha, kes on need fookusesse võetavad „suuremad huvigrupid", kes on hulka võetud, kes välja jäetud ja kui tähtsa osa moodustavad need „kõrgema haridusega isikud", kes broshüüris on alade järele loetletud? Aga veel tähtsam: mis on nendele või teistele määratud programmide sisu?

Peatoimetaja Voldemar Veedami arvates on praegu programmides väga hea tasakaal ja püütakse sisse poetada nii palju „estoniaanat" kui võimalik. Ta nõustub, et mõned kirjanduslikud ülevaated, mida võiks umbes samas vormis samuti Tallinna raadiost saata, võiksid olla lühemad.

Paremate programmidena viimastel kuudel mainib ta Ignas Tõrmaküla kirjutatud „Jüriööd",

mis oli tugevalt rahvuslikult vaimustav ja mis anti üle jüripäeval, 23. aprillil, ja E. Järvesoo kirjutatud saadet Asutava Kogu kohta.

Eriti vaimustatud on ta vastukajast hiljuti alustatud noortesaadetele, kus antakse üle moodsat ameerika muusikat. Soovijatele Eestist saadetakse laulu ette kandnud staari pilt. Selliseid soove oli tulnud 26. Kokkuvõttes üteleb peatoimetaja, et vaatamata kuuldustele ja raskustele ning mis üksteisest arvatakse, püüab igatüks toimetuses teha programmi osas parima vastavalt oma võimetele.

A. PALLOP

MEIE VAATAME UUE PILGUGA ONTARIO PLANNING ACT'ILE

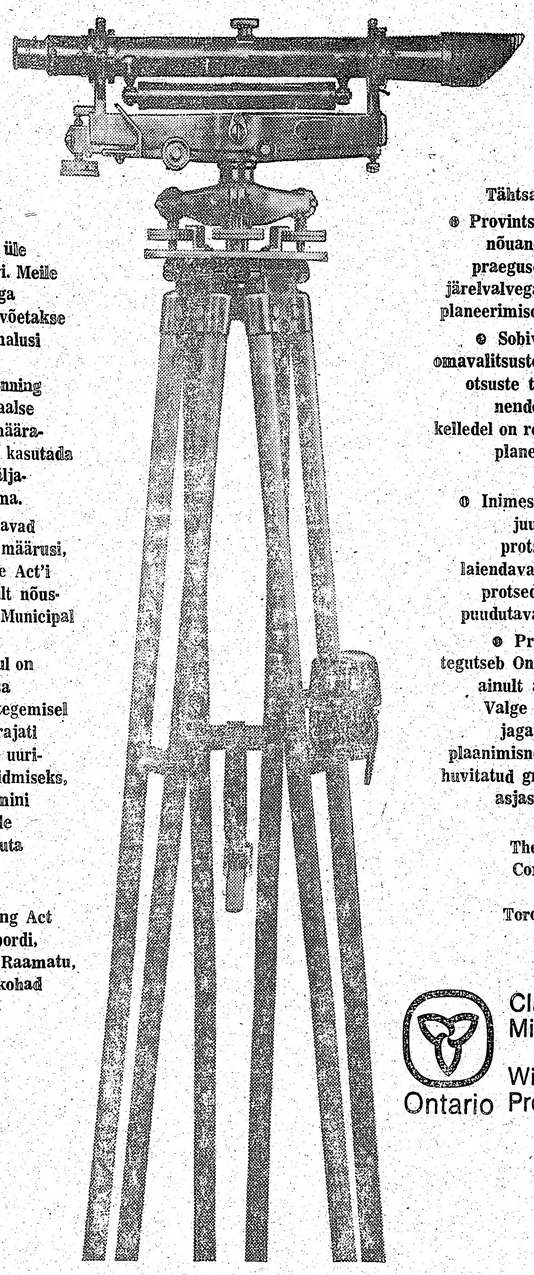

Maa. Ontario omab seda üle ühe miljoni ruutkilomeetri. Meile kõigile on see tähtis, et iga kilomeeter sellest maast võetakse praegu ja tulevikus võimalusi mööda kasutamisele.

Selleks on Ontariol Planning Act. See moodustab legaalse raamistiku mille alusel määratakse kuidas maad tuleks kasutada ja millisel kujul selle väljaarendamine peaks toimuma.

Kui omavalitsused tahavad anda maa kasutamiseks määrusi, siis peavad nad praeguse Act'i alusel pöörama provintsilt nõusoleku saamiseks Ontario Municipal Board'i poole.

Viimaste aastate jooksul on aga provintsivalitsuse osa omavalitsuste plaanide tegemisel muutunud. 1975. aastal rajati komisjon Planning Act'i uurimiseks ja võimaluste leidmiseks, kuidas see vastaks paremini omavalitsuste muutuvatele vajadustele ja kuidas muuta seaduse rakendamist efektiivsemaks.

Kui valitsus sai Planning Act Review Committee'lt raportdi, siis andis ta välja Valge Raamatu, milles on esitatud seisukohad seaduse revideerimiseks.

Tähtsamad ettepanekud on:

● Provints paneb rohkem rõhku nõuandele ja abile kui oma praegusele osale, mis tegeleb järelvalvega ja kohalike organite planeerimisotsuste kinnitamisega.

● Sobivatel juhtudel antakse omavalitsustele õigus planeerimisotsuste tegemiseks. See kehtib nende omavalitsuste kohta, kelledel on ressursid ja võimalused planeerimise alal suuremat vastutust kanda.

● Inimestel on senisest parem juurdepääs planeerimise protsessile. Omavalitsused laiendavad avalike teadaannete protseduuri inimestele, keda puudutavad planeerimisotsused.

● Protsessi kiirustamiseks tegutseb Ontario Municipal Board ainult apellatsiooniasutusena. Valge Raamatu eksemplarid jagatakse omavalitsustele, plaanimisnõukogudele ja teistele huvitatud gruppidele. Kui te olete asjast huvitatud, siis võtke kontakti:

The Ministry of Housing, Communications Branch, 56 Wellesley St. W., Toronto, Ontario M7A 2K4

Claude Bennett, Minister of Housing

William Davis, Premier

Ontario

Kunstnik poolesaja lasteraamatuga

Silvi Väljal tutvustas oma loomingut

Metsaülikooli järjekordse laste-aasta üritusena toimus 14. juuni õhtul OISE ruumides Eestist saabunud kunstnik Silvi Väljali ettekandeõhtu valguspiltidega ja ex-libriste näitusega. Õhtul viibis üle poolesaja osavõtja, nende seas palju lapsi. Kunstnik jutustas lastele oma muinasjutte valguspiltide saatel ja vastas hiljem täiskasvanud auditooriumile kunstiloomingut käsitlevatele küsimustele.

Silvi Väljal on lõpetanud Riikliku Kunsti-instituudi graafika ja raamatukujunduse osakonna vanameistrite Luhteini, Okase ja Reindorfi õpilasena. Ta tegutseb praegu Eestis graafikuna ja lasteraamatute illustraatorina, olles vabakunstnik ja harrastades loomingut koduperenaise kohustuste kõrval. Viibides Kanada sugulasi külastamas, nõustus ta ühte õhtut pühendama Metsaülikooli üritusele.

Kuigi lemmikharrastuselt graafik ja paljude väikegraafiliste tööde ning ex-libriste autor, on Silvi Väljal suhteliselt palju tegutsenud lasteraamatute illustraatorina.

Ta on kokku illustreerinud 50 raamatut, neist tuntumad Jüri Parijõe muinasjutud — „Külaliste leib", Venda Sõelsepa populaarne „Targasti tehtud" ja „Kobrulehe kroonika", Helju Männa „Päkapikk Pikapäkk", tõlkeraamat „Kuldlaevuke" ning muinasjuttude seeriast Leedu ja Kasahhi muinasjutud.

Nii teksti autor kui ka illustraator samas isikus on Silvi Väljal raamatule „Jussikese seitse sõpra". „Jussikese" sünnilugu on üsna omapärane. Tekst valmis niiöelda ootamatult, kui Silvi Väljal sai võimaluse osa võtta kunstnikele korraldatud loomingulisest laagrist. Ülesandeks oli illustreerida üks lasteraamat, mille jaoks aga puudus sobiv käsikiri. Ta kirjutas selle ise.

„Jussikene ja tema seitse sõpra — seitse nädalapäeva — on saanud populaarseks ja tõlgitud seni 15 keelde, ilmunud muide ka Lääne-Saksamaal ja Austrias.

Silvi Väljalit tutvustas kunstiajaloolane Eda Sepp ja kunstnik jutustas värviliste diapositiivide saateks eelkõige oma „Jussikese" loo ja veel mõned toredad lastejutud. Hiljem esitati kunstnikule küsimusi tema loomingulise töö kohta.

Loengusaalis oli välja pandud mõnikümmend näidet Silvi Väljali ex-libristest — peamiselt laste jaoks ja linoollõike-tehnikas ning valik tema pool illustreeritud lasteraamatuid, mida leidub paljudes eesti kodudes. Ükski neist pole poliitilise tendentsiga ja Silvi Väljali elavate ning humoorikate illustratsioonidega täidavad need eesti lasteraamatute lünka paguluses. Kunstnik kirjutas autogramme oma illustreeritud raamatutesse ja kinnitas oma häid muljeid Kanadast ning kohalikest eestlastest.

Leeripüha Göteborgis

Tänavu õnnistati Göteborgi Kristiine kirikus taevaminemispühal 24. mail 18 leerilast. Teenisid EELK Göteborgi ja Lääne-Rootsi koguduse õpetaja Jaak P. Reesalu ja õp. Jaan Rebane Karlstadist. Õnnistati Linda Neemelaid, Maare Reet Tomson, Kerstin Maria Lillleste, Koidu Viir, Linda Mägi, Reet Palm, Rein Avo Andrekson, Robert Hell, Olev Rohtla, Tiina Neemelaid, Cary Kokk, Viivi Kolk, Helene Auväärt, Anneli Laanep, Toomas Koit Tartu, Jaan Truuväärt, Rein Johan Nuudi ja Mart Andres Käsper.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 26. juunil 1979 — Tuesday, June 26, 1979

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 8 3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Laup., 30. juuni, kl. 18.00 — Ava- ja tervituskoosolek, noortekoor, teelaud.

Pühap., 1. juuli, kel. 11.00 — Tänujumalateenistus, kõnelevad K. Raid ja A. Proos, segakoor. Kl. 18.00 — Juubeli-õhtu, kõnelevad O. Loogna ja Ü. Merilo, ühiskoor

Esmasp., 2. juuli, kl. 10.00 — Vaimulikud ettekanded: „Kogudus Vanas Testamendis" — E. E. Leps, „Uue Testamendi koguduse sünd" — E. Mänd. Kl. 19.30 — Evangeeliumi kuulutus, kõnelevad A. Proos ja J. Puusaag, ühisnaiskoor.

Teisip., 3. juuli — Väljasõit Niagara kosele.

Kolmap., 4. juuli, kl. 10.00 — Ettekanded: „Uue Testamendi koguduse olemus, funktsioonid, eesmärgid" Ü. Merilo, „Osadus koguduses" — A. Proos. Kl. 19.30 — Misjoni-õhtu, kõnelevad B. Wiekman ja Ü. Merilo, ühismeeskoor.

Neljap., 5. juuli, kl. 9.00 — Väljasõit Kiviojale. Ettekanded: „Koguduste-kirikute eritüübid" — E. Toompuu, „Austatud kogudus" — J. Puusaag. Vabaõhujumalateenistus, kõneleb L. Heinmets, tunnistusi külalistelt.

Reede, 6. juuli, kl. 19.00 — Ärkamisaja laulud. Kl. 19.30 — Evangeeliumi kuulutus, kõnelevad O. Oumpuu ja E. Mänd, segakoor.

Laup., 7. juuli, kl. 19.30 — Noorte-õhtu, kõnelevad A. Laur ja J. Puusaag, ühisnoorteorkester.

Pühap., 8. juuli, kl. 11.00 — Jumalateenistus Issanda surma mälestamisega, kõneleval E. Mänd ja Ü. Merilo, ühiskoor. Kl. 17.00 — Kontsert-jumalateenistus, koorid, solistid, kõneleb E. Toompuu. Kl. 19.00 — Lahkumiskoosviibimine, teelaud.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühapäeval, 8. juulil JUMALATEENISTUS kell 6 õ.

Pühapäeval, 15. juulil JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Jutlustab prof. A. Võõbus, kaastegevad Usuteadusliku Instituudi õppejõud.

Suvekuudel õpetaja kõnetunnid kokkuleppel.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
317 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

Pühapäeval, 1. juulil jumalateenistust ei ole.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 8. juulil kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID juuli- ja augustikuus neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill,
Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Pühap., 1. juulil kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS, konverentsi külalisi ja dr. Allan Laur. Laulu-ettekandeid. Kristuse surma mälestamine.

Teisip., 3. juulil kell 7.30 p.l. tunnistusi külalistelt ja Allan Laur.

Miss Tallinn '79 kandidaadid pärast Miss Tallinna tiitli väljakuulutamist. Nende keskel Miss Tallinn Susan Suit. Pildil vasakult Silvia Berk, Piret Kreem, Tiina Kaunismaa, Anne Kungla, Linda Kängsepp, Christina Greenbaum, Linda Kukk, Linda Karuks, Tiiu Roiser ja Ene Reitav.

Foto: Vaba Eestlane

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Koguduse õpetaja viibib puhkusel 25. juunist — 15 juulini. Asendab õp. Elmar Pähn. tel. 284-7858.

ESIMENE EESTI EV. LUTH. KOGUDUS HAMILTONIS
Kirik: 18 Victoria Ave. S.
Hamilton, Ont. L8N 2S6
Õpetaja T. Nõmmik,
3 Mapleside Ave. Hamilton Ont.
L8P 3Y4, tel. 527-0410.

JUMALATEENISTUS Hamiltoni kirikus 19. juulil kell 7 õhtul.

JUMALATEENISTUSED Seedrioru Suvekodus 15., 22. ja 29. juunil, lähem informatsioon kohapealt.

Koguduse õpetaja viibib puhkusel 25. juuni — 15. juuli. Asendab õp. Elmar Pähn Torontost, tel. 1-284-7858,, ehk pöörduda koguduse esimehe L. Wahtrase poole, tel: 647-2259.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal esmaspäeval kell 6.00—8.00 õhtul kiriklas, 3 Mapleside ave., Hamilton.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
582 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 1. juulil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad: külaline ja jutlustaja E. Saraoja. ISSANDA SURMA MÄLESTAMINE.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.
kantseleis, telefon 921-9417.

Järgmised jumalateenistused on pühapäeval, 8. ja 22. juulil kell 5 p.l. Juulikuu teisel ja augustikuu esimesel poolel on õpetaja vajaduse korral kättesaadav telefonil 1-519-371-0068.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

Sündmuste kalender

Laupäeval, 30. juunil Seedriorul Suvihari '79. Kell 5 p.l. kontsertaktus, kell 9 õ. Põhja-Ameerika rahvatantsu lavastus „Jaanikule".

Laupäeval, 30. juunil kell 6.00 õ. avatakse Toronto Eesti Baptisti koguduses kolmas juubelikonverents, mis kestab 8. juulini.

Eestlased siiski Toronto Karavanil kaastegevad

Kuigi eestlased ütlesid tänavu Torontos ära Karavanipidustusest iseseisva paviljoniga osa võtmisest ja selle asemel korraldasid neli päeva kestnud Tallinna Festivali, on Karavani pidustuse üldjuhataja Leon Kossar pöördunud Andres Raudsepa poole pakkudes eestlastele võimaluse Karavan Centre'is oma väljapanekute korraldamiseks. A. Raudsepp võttis selle pakkumise vastu ja asus organiseerima.

Nüüd ongi Karavani pidustuse ajal selles keskuses, (149 College St. Hydro kõrgehituse kõrval) kaks ruumi eestlaste käsutuses, mis oma üldpinnalt võrdub umbes Eesti Maja keskmise saali põranda pindalale.

Samas majas on Karavan Centre seltskondlike koosviibimiste ruumid, kus on koos pressiinimesed ja kust külalised alustavad oma ringkäiku.

Ka asub see kesksel kohal linna südamikus teiste rahvaste paviljonide läheduses. Samas hoones on peale eestlaste veel Bratislava ja Quebeci väljapanekud, kellele nagu eestlastelegi anti võimalus kontinuiteedi hoidmiseks, et tuleval aastal vältida 500-dollarilist trahviraha nõuet puudumise eest.

Eestlaste näitusel on neli osakonda.

Kõigepealt on A. Raudsepp organiseerinud suurejoonelise suuremõõtmeliste „Kalevipoja" illustratsioonide reproduktsioonide näituse, mille korraldamisel on abiliseks Linda Saaliste ja koordineerijaks Mall Puhm. Teiseks on väljapanek Eesti kohta välja antud ingliskeelseist raamatuist, mille on korraldanud dr. E. Aruja Tartu Instituudi arhiivi varudest. Demonstreerimisele tuleb Alar Kivilo film „Ruberg", etnograafilise näituse organiseerib Eesti Kunstide Keskus Laine Panti juhatusel ja Emil Eenmelt on väljapanek ekslibriseist. Näitus on avatud kogu Karavani kestuse ajal üheksa päeva.

*

Eesti väljapanekut Karavan Centre'is külastasid pühapäeval Kanada föderaalvalitsuse spordi- ja mitmekultuuri minister Paproski, öeldes, et ta tunneb Edmontonis ka eestlasi, kes aitasid kaasa ta valimiskampaaniale. Ministriga koos oli endine parlamendiliige J. Shymco. Ka Karavanipidustuse peajuht L. Kossar külastas eestlaste väljapanekut ja kiitis selle maitsekat kujundust. Laupäeval tegi eestlastega intervjuu Toronto päevaleht „Sun", pühapäeval päevalehe „Star'i" reporter.

Sõjasarve laager Kotkajärvel

Lembitu 30. juubeliaasta väliskülalistega

Kotkajärvel toimub 7.—15. juulini skautüksus Lembitu Maleva 30. aastapäevale pühendatud „Sõjasarve" laager. Laagri kavas on uudseid tegevusalasid — muuseas valmistavad poisid omale muinas-eestlaste sõjapasuna, sarve. Laupäeval, 14. juulil toimub Kotkajärvel suurlõke ja pühapäeva hommikul on metsakirikus jumalateenistus. kus teenib praost Oskar Puhm. Laagrist võtab osa kaks eesti skauti Rootsist: Aare Avasalu ja Raul Koger ning kaks poissi Kaliforniast: Indrek Lusik ja Jaan Taagepera.

Eelseisval sügisel tähistab skautüksus Lembitu Malev oma 30. aastapäeva. Kolm aastakümmet on Lembitu sõjasarv skautluse moodsas vormis kutsunud eesti poisse mehetreeningust osa võtma. Sellest on tuletatud ka laagri nimi ja laagri puhuks löödav pronksist naast, plaadike, mille osavõtjad saavad oma skaudivööle. Kaunistus naastul kujutab Lembitu aegset sarvepuhujat.

Sõjasarv on ka laagri käsitööks. Koos sellega tutvuvad poisid sarve puhumise tehnikaga ja muistsetest sidevaheditest kujunenud moodsa kommunikatsiooniga.

Laagris tulevad kasutamisele Lembitu spordipurjekad, kanuud, väliraadiod ja laskesport. Igal vanuseastmel on laagris oma erikava.

Külalistena saabuvad laagrisse kaks eesti skauti Rootsist „Kalevi" lipkonnast Aare Avasalu on Stokholmi vana lipkonna „Rästiku" salga juht ja Raul Koger „Kotka" salga skaut. Mõlemad poisid on juba praegu Ameerika mandril ja matkavad Ühendriikides. Koduüksus tasus poiste sõidukulud, Lembitu annab poistele laagri ja Eesti Skautide Malev Kanadas taskuraha. Rootsi külalised on ühtlasi uue peaskaudi ja „ESTO-80" maailmalaagri juhi Sven Tillu Hansoni saadikuteks laagrikutse üleandmisel Kanada eesti noortele.

Ühendriikidest, Kaliforniast saabub laagrisse kaks eesti poissi — Indrek Lusik ja Jaan Taagepera, kes on Rootsi külalistest veidi nooremad.

Jaan esindab skautluse teist generatsiooni. Tema isa, praegune prof. Rein Taagepera oli inimpõlv tagasi Lembitu nuiamees, tegeles agaralt kärajate korraldamisel, „Tulehoidja" toimetamisel ja Kotkajärve ehitamisel.

Praegu toimub laagrist osavõtuks registreerimine. Laagri vanemaks on Heino Jõe, laagri juhiks Lembitu Maleva juht Harold Kivi ja tegevusjuhtidena võtavad laagrist osa kõik skautüksuses tegutsevad juhid. Laagri toitlustamist korraldab maleva pereema Aino Toiger koos emade vabatahtliku naiskonnaga, kusjuures osa toitusid valmistavad poisid ise välitegevusel viibides.

Laager algab laupäeval, 7. juulil kell 11.00 lipu heiskamisega Anton Õunapuu väljakul. Samal õhtul toimub ühine lõkkeõhtu koos „Põhjala Tütarde" gaidlipkonnaga, kes parajasti lõpetavad oma nädala kestusega laagrit.

Järgmisel laupäeval pärast Lembitu poiste laagrinädalat on nende pidulik lõke, kus omakorda külalisteks on laagrit alustavad „Rajaleidjate" lipkonna tiidrukud.

Pühapäeva hommikul on jumalateenistus Kotkajärve metsakirikus kogu noorteväele. Jumalateenistusel teenib Lembitu Maleva õpetaja praost Oskar Puhm.

Tänavune suvi Kotkajärvel on tegelikult eesti skautliku nooruse 29. laagrisuvi Kanadas. Esimene noortelaager „Veskijärve" toimus St. Johni järve kaldal indiaanlaste reservi maa-alal 1950. aasta suvel Endel Loo ja Evelyn Org-Koop'i juhtimisel. Laagri aastatähistamine on nihutatud ühe suve võrra ettepoole, kuna tuleval suvel Rootsis toimuv maailmalaager takistab suurema tähistamise korraldamist — noored sõidavad Rootsi laagrisse.

Kanada vastuolud Araabia riikidega süvenevad

OTTAWA — Kanada uus valitsus on olnud viimaste nädalate kestel pidevalt Araabia riikide propagandatule all, kuna valitsus ja peaminister Clark ei ole taganenud valimiskampaania ajal antud lubadusest Kanada saatkonna viimiseks Tel Avivist Jeruusalemma. Araabia riikide saadikud Ottawas kritiseerivad eriti Kanada immmigratsiooniminister Ron Atkey'd, kes mainis Araabia riikide iseloomustamiseks, et need „ainult hauguvad kuid ei hammusta." Araabia riigid ähvardavad tühistada kõik Kanadaga sõlmitud majanduslikud lepingud, mis võivad tekitada Kanada majandusele sadu miljoneid, isegi miljardeid dollareid kahju. Mõned araabia lehed nõuavad isegi juba Araabia riikide saatkondade sulgemist Ottawas.

Nalja

John on televisiooni-haige. Ta tuleb töölt, sööb suure rutuga, üks silm tv-pildil, võtab siis joogi ette ja istub tv ees kuni magamaminemiseni. Ühel päeval on televiisor katki. John kõnnib pahuralt ja võõristades toas ringi, kui korraga näeb kedagi noormeest kõrvaltoas.

„Kes teie olete?" küsib John.

„Isa, ma olen ju sinu poeg Bill." ütleb noormees.

„Hm-hm, küll sa oled aga vahepeal suureks kasvanud!"

Leedu noorte protestiaktsioon

Alustatakse võitlust pealesunnitud N. Liidu kodakondsuse vastu

Balti Liit Kanadas korraldas möödunud nädalal Läti Majas koosoleku Nõukogude Liidu uue kodakondsuse seadusega ühenduses olevate küsimuste selgitamiseks. Koosolek oli mõeldud eriti balti noortele kodakondsuse alal esineva olukorra tutvustamiseks.

Koosolekul, millest võttis osa eesti, läti ja leedu keskorganisatsioonide esindajaid ja balti rahvaste noori, andis Balti Liidu juhatuse liige A. Juzykonis üksikasjalikuma analüüsi Nõukogude Liidu uuest kodakondsuse seadusest ja sellega ühenduses juba varem Nõukogude Liidus antud määrustest ja juhtnööridest. Nende järgi loeb Nõukogude Liit oma kodanikeks kõiki neid, kes elasid Venemaa 1917. a. piirides ja nende järglasi.

Balti rahvaste osas rõhutab veel eriti määrus 1940. a. septembrist, mille järgi Balti riikide kodanikud loetakse Nõukogude Liidu kodanikeks.

Balti rahvaste liikmete Nõukogude Liidu kodanikeks arvamise vastu on eriti protestiaktsioon alustanud leedu noored Kanadas ja Ameerikas. Kanadas korraldasid leedu noored protestidemonstratsiooni Ottawas Vene saatkonna ees ja Ameerikas oli küsimus teravalt päevakorras Clevelandis peetud leedu noorte konverentsil. Seal alustati aktsioon Ameerika välisministeeriumi seisukoha teadasaamiseks.

Koosolekul tehti teatavaks Kanada välisministeeriumi vastus saadetud protestile, mille järgi Kanada ei saa reisijaile kindlustada kaitset, kui nad külastavad Nõukogude Liitu.

Peeti vajalikuks esitada Kanada valitsusele kategooriline protest ja nõuda Kanada selget seisukohta Nõukogude Liidu kodakondsuse küsimuses.

Hiidlased ei kartnud vihma

Laupäeval, 16. juunil, peetud hiidlaste jaanituli, mis seekord peeti Devil's Elbow maa-aladel, sattus esmakordselt haruldaselt ilusa ilmaga kokku, kuid osavõtjaid ei olnud rohkem kui siiani vihmaste ilmadega peetud jaanituledel. See tõestab vaid üht — hiidlaste osavõtt jaanitulest ei ole kuidagi sõltuv ilusast ilmast; Need, kes on otsustanud osa võtta jaanitulest, need tulevad ka siis, kui okastraati peaks sadama, kuna teisi ei saaks ka kätel kohale kanda.

Jaanitule kava algas tavakohase võrkpallimänguga Osvald Pilli asjalikul juhtimisel. Raskusi tekkis vaid mõningate „etniliste" meeskondade moodustamisel. Haljal murul mängiti ka „põrsa kotti ajamist" ehk kõlavama nimega „Iiumaa okit", seda viimast Leander Üksiku õpetuste kohaselt. Pärast südisti mängitud võistlusi ootas sportlasi saun ja karastav järv.

Vahepeal oli seltsi naisring Erna Vainola juhtimisel einelaua korda seadnud, kus serveeriti hapukapsasuppi, sooje pirukaid, kuumi makke, kohvi, saia jm. Tublideks perenaisteks olid Nelli ja Selina Reimann, Helmi Tüll, Milda Vanaselja, Tiiu Onu, Regina Vanaselja, Belida Toose ja Asta Valvur. Loterii olid korraldanud Hilme Joutsi ja Edna Liik.

Jaaniõhtu kava avas esimees Wahtras oma „Tere ja terisi" lausumisega ja soovis kõigile kokkutulnuile head peotuju. Helme Kaju ja Edgar Liik esinesid „kahemehe-teatriga", kandes ette „Loo heinalistest". Hilme Joutsi luges kolm Elmar Vrageri hiiumurdelist luuletust rahvapäraselt ja tunderikkalt.

Lõkkevanaks ja ühtlasi pillimeheks oli Meinhard Niinvee. Rõõmsa üllatusena esinesid lõkketulel paari palaga tütarlapsed Kristiina Greenbaum, Maret Liik, Kay Tüll ja Tiina Toop. Pärast ühislaule lõkke ääres jätkus pidu tantsukeerutamise näol sees ruumides. Peo lõpul kuulutasid peremehed Mart Reigam ja Velfred Holmberg, et nad Hiidlaste Seltsilt ruumide üüri ei võta, mida kviteeriti kõlava aplausiga.